

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ. 759/2021*

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1^{ου} ορόφου του κτηρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1^Α, Αθήνα, την 28^η Δεκεμβρίου 2021, ημέρα Τρίτη και ώρα 16:15, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Ιωάννης Λιανός

Μέλη: Καλλιόπη Μπενετάτου (Αντιπρόεδρος)

Παναγιώτης Φώτης,

Ιωάννης Στεφάτος (Εισηγητής)

Μαρία Ιωαννίδου,

Μαρία Ιωάννα Ράντου,

Σωτήριος Καρκαλάκος και

Ιωάννης Πετρόγλου

Γραμματέας: Ηλιάνα Κούτρα

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί της αυτεπάγγελτης έρευνας της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού στη σχετική αγορά πορθμειακής σύνδεσης του λιμένα Ηγουμενίτσας με τη νήσο Κέρκυρα, για πιθανή παράβαση των διατάξεων του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 περί «Προστασίας του Ελεύθερου Ανταγωνισμού», όπως ισχύει και του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) σε συνέχεια των Προτάσεων Διευθέτησης Διαφοράς των κοινοπραξιών i) ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΠΛΟΙΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ, και ii) ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΠΛΟΙΩΝ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ - ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΠΑΞΩΝ

Πριν την έναρξη της συνεδρίασης, ο Πρόεδρος της Επιτροπής όρισε Γραμματέα της υπόθεσης την Ηλιάνα Κούτρα, με αναπληρώτρια αυτής την Ευγενία Ντόρντα.

---

* Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε 3 επιπλέον εκδόσεις με τα διακριτικά: (1) Προς Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (2) Για την κοινοπραξία ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΠΛΟΙΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ, και (3) Για την κοινοπραξία ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΠΛΟΙΩΝ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ - ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΠΑΞΩΝ. Από τις παραπάνω εκδόσεις έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη [...]) τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση του αντίστοιχου αποδέκτη της έκδοσης, σύμφωνα με το άρθρο 41 του Ν. 3959/2011 (ΦΕΚ 93 Α'/20.04.2011), όπως ισχύει, και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 54 Β'/16.01.2013).

Στην αρχή της συζήτησης, ο Πρόεδρος έδωσε τον λόγο στον Εισηγητή της υπόθεσης, Ιωάννη Στεφάτο, ο οποίος ανέπτυξε συνοπτικά την υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 10343/17.12.2021 γραπτή εισήγηση και λαμβάνοντας υπόψη όσα αναφέρονται αναλυτικά στην εισήγηση, πρότεινε, δυνάμει της παρ. 35 της υπ' αριθ. 704/2020 Απόφασης της Ολομέλειας της ΕΑ, την αποδοχή, σύμφωνα με το σκεπτικό της εισήγησης, των Προτάσεων Διευθέτησης Διαφοράς που υπεβλήθησαν από τις επιχειρήσεις ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΠΛΟΙΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ και ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΠΛΟΙΩΝ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ - ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΠΑΞΩΝ, και την έκδοση απόφασης με την οποία η Επιτροπή:

1. Θα διαπιστώνει ότι οι εν λόγω κοινοπραξίες παραβίασαν, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στο ως σκεπτικό της Εισήγησης, το άρθρο 1 του Ν. 3959/2011 λόγω της συμμετοχής τους σε απαγορευμένα οριζόντια σύμπραξη δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικά, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών, περιγράφησαν στην Εισήγηση.
2. Θα υποχρεώνει τις προαναφερόμενες επιχειρήσεις να παύσουν, εφόσον δεν το έχουν ήδη πράξει, και να παραλείπουν στο μέλλον τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011.
3. Θα επιβάλλει τα πρόστιμα που αναλύθηκαν ανωτέρω για την τέλεση της διαπιστωθείσας στο ως άνω σκεπτικό παράβασης του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011.

Με την ολοκλήρωση της ανάπτυξης της Εισήγησης και αφού αποχώρησαν από την αίθουσα τα μέλη της Γενικής Διεύθυνσης, η Επιτροπή προχώρησε σε διάσκεψη επί της ως άνω υπόθεσης με τη συμμετοχή του Εισηγητή Ιωάννου Στεφάτου, ο οποίος δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία και αφού έλαβε υπόψη της τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης προς διευθέτηση υπόθεσης, την Εισήγηση και τις Δηλώσεις Διευθέτησης των μερών,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

II. Περιεχόμενα

I. ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	3
II. ΟΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	4
II.1 ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΠΛΟΙΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ.....	4
II.2 ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΠΛΟΙΩΝ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ – ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΠΑΞΩΝ	5
III. ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΑΓΟΡΑ	6
III.1 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	7
IV. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ	9
IV.1 Εφαρμοστέες διατάξεις	10

IV.2	Υπαγωγή στην κρινόμενη υπόθεση.....	11
	<i>Εκκίνηση διαδικασίας διευθέτησης - Εκτίμηση της ΕΑ.....</i>	<i>11</i>
	<i>Διμερείς συσκέψεις.....</i>	<i>12</i>
IV.3	Υποβολή προτάσεων διευθέτησης διαφοράς.....	13
V.	ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ.....	14
	<i>Επί της εφαρμογής του άρθρου 1 Ν. 3959/2011.....</i>	<i>14</i>
V.1	Η έννοια της «επιχείρησης».....	14
V.2	Η έννοια της απαγορευμένης σύμπραξης, κατά το άρθρο 1 Ν. 3959/2011 («συμφωνία» ή / και «εναρμονισμένη πρακτική»).....	15
V.3	Παρεμπόδιση, περιορισμός ή νόθευση του ανταγωνισμού.....	18
VI.	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ.....	20
VI.1	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ.....	20
VI.2	ΝΟΜΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ.....	21
VI.3	ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘ. 1 ΠΑΡ. 3 ΤΟΥ Ν. 3959/2011.....	22
VI.4	ΑΡΘΡΟ 101 ΣΛΕΕ-ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ-ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΕΝΔΟΕΝΩΣΙΑΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.....	22
VII.	ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ.....	25
VII.1	ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ - ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΥΨΟΥΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ.....	25
VII.2	ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΠΛΟΙΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ.....	28
VII.3	ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΠΛΟΙΩΝ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ – ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΠΑΞΩΝ 31	

Ι.ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. Σε συνέχεια πληροφοριών που περιήλθαν σε γνώση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΓΔΑ») και την προκαταρκτική διαδικτυακή έρευνα που πραγματοποιήθηκε, αποφασίστηκε η εκκίνηση αυτεπάγγελτης έρευνας για την εξέταση των συνθηκών ανταγωνισμού στην πορθμειακή σύνδεση του λιμένα Ηγουμενίτσας με τη νήσο Κέρκυρα. Σκοπός της αυτεπάγγελτης έρευνας ήταν η διαπίστωση τυχόν παραβάσεων του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 περί «Προστασίας του Ελεύθερου Ανταγωνισμού» όπως ισχύει και του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ.

2. Στο πλαίσιο της εν λόγω έρευνας η ΓΔΑ διενήργησε στις 9 Ιουλίου 2020¹ επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία των κοινοπραξιών με την επωνυμία «Κοινοπραξία Πλοίων Κέρκυρας» και «Κοινοπραξία Πλοίων Ηγουμενίτσας – Κέρκυρας - Παξών», καθώς και στα γραφεία της Ναυτικής Εταιρίας Πορθμείων Γλύφας - Αγιόκαμπου.
3. Επιπλέον του επιτόπιου ελέγχου, κρίθηκε σκόπιμο να ληφθούν ανωμοτί καταθέσεις των εκπροσώπων των ως άνω κοινοπραξιών. Ως εκ τούτου, την 14^η Ιουλίου 2020 λήφθηκαν ανωμοτί καταθέσεις στα γραφεία της ΕΑ, του Αθανάσιου Κουλούρη, νόμιμου εκπροσώπου της «Κοινοπραξία Πλοίων Κέρκυρας» και της Ναυτικής Εταιρίας Πορθμείων Γλύφας -Αγιόκαμπου, καθώς και του Απόστολου Σουλιώτη, νόμιμου εκπροσώπου της «Κοινοπραξία Πλοίων Ηγουμενίτσας – Κέρκυρας – Παξών». Περαιτέρω, εστάλη ερωτηματολόγιο στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής² με σκοπό την παροχή διευκρινίσεων επί ερωτημάτων που προέκυψαν από την προκαταρκτική έρευνα, τον επιτόπιο έλεγχο και τις ανωμοτί καταθέσεις, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων και ερωτημάτων επί του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τις θαλάσσιες μεταφορές.

II. ΟΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

II.1 ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΠΛΟΙΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

4. Η Κοινοπραξία Πλοίων Κέρκυρας (εφεξής και «Kerkyra Lines»), συστάθηκε την 01.12.2012³ και δραστηριοποιείται στις συνδέσεις Ηγουμενίτσα – Κέρκυρα και Ηγουμενίτσα - Παξοί, εκτελώντας καθημερινά δρομολόγια από το 2010⁴.
5. Η κοινοπραξία εδρεύει στην Ακτή Μιαούλη 25 στον Πειραιά, και διοικείται/ εκπροσωπείται από το Διοικητικό Συμβούλιο (ΔΣ) το οποίο λαμβάνει αποφάσεις με απόλυτη πλειοψηφία και ως νόμιμος εκπρόσωπος ορίζεται ο Πρόεδρος του ΔΣ. Το τρέχον ΔΣ έχει ως εξής⁵:

Πίνακας 1: Το ΔΣ της Kerkyra Lines

Όνοματεπώνυμο	Θέση
Κουλούρης Αθανάσιος	Πρόεδρος ΔΣ / Νόμιμος Εκπρόσωπος
Παπαϊωαννίδης Γεώργιος	Αντιπρόεδρος ΔΣ
Κότινας Κωνσταντίνος	Γραμματέας & Ταμίας ΔΣ

Πηγή: Ανακοίνωση ΓΕΜΗ 2540737 (03.12.2021), άρ.6.2 Καταστατικού Κ/Ε.

¹ Με τις υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 6130/03.07.2020, 6131/03.07.2020, 6132/03.07.2020, 6133/03.07.2020, 6134/03.07.2020 Εντολές Ελέγχου του Προέδρου της ΕΑ για τη διενέργεια έρευνας σύμφωνα με το άρθρο 39 του Ν. 3959/2011.

² Υπ' αριθ. πρωτ. 1881/01.03.2021 επιστολή της ΓΔΑ.

³ Βλ. κατάθεση Αθ. Κουλούρη, ερωτ. 2.

⁴ Βλ. επίσημη ιστοσελίδα της εταιρίας, <https://kerkyralines.com/> ημερομηνία πρόσβασης 16.12.2021.

⁵ Ανακοίνωση ΓΕΜΗ 2540737 (03.12.2021), άρ. 6.2 Καταστατικού Κ/Ε.

6. Στον πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται οι συμμετέχουσες εταιρίες με τα ποσοστά συμμετοχής τους στην κοινοπραξία Kerkyra Lines . Η εν λόγω κοινοπραξία διαχειρίζεται τα πλοία Κέρκυρα, Κέρκυρα Express, Μενεκράτης, Αγία Θεοδώρα, Αλκίνοος, Άνω Χώρα ΙΙ και Δωριάς⁶.

Πίνακας 2: Συμμετέχουσες εταιρίες στην κοινοπραξία Kerkyra Lines

Εταιρία	%
ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑ Ν.Ε. ΡΙΟΥ	20,42%
ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ & ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΕΣ	18,84%
ΑΓΑΘΑΡΧΟΣ Ν.Ε.	18,16%
ΚΕΡΥΚΡΑ ΕΞΙΠΡΕΣ Ν.Ε.	16,52%
ΑΛΚΙΝΟΟΣ Ν.Ε.	12,75%
Ν.Ε. ΠΟΡΘΜΕΙΩΝ ΓΛΥΦΑΣ-ΑΓΙΟΚΑΜΠΟΥ	1,00%
ΝΗΣΟΣ Ν.Ε.	12,31%

Πηγή: Ανακοίνωση ΓΕΜΗ 2419655 (11.08.2021).

7. Ο κύκλος εργασιών της Kerkyra Lines για τα έτη 2019 και 2020 είναι [...] και [...] ευρώ αντίστοιχα⁷. Τα έσοδα της κοινοπραξίας από την πορθμειακή σύνδεση Ηγουμενίτσα-Κέρκυρα για το 2019 είναι [...] ευρώ, ενώ για το 2020 είναι [...] ευρώ⁸. Οι εργαζόμενοι στην Kerkyra Lines είναι 111, συμπεριλαμβανομένων των αξιωματικών και των ναυτών που απασχολούνται στα πλοία⁹.

II.2 ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΠΛΟΙΩΝ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ – ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΠΑΞΩΝ

8. Η Κοινοπραξία Πλοίων Ηγουμενίτσας-Κέρκυρας-Παξών (εφεξής και «Kerkyra Seaways») δραστηριοποιείται στη σύνδεση Ηγουμενίτσα - Κέρκυρα για παραπάνω από 40 χρόνια, ενώ δραστηριοποιείται και στη σύνδεση Ηγουμενίτσα - Παξοί.
9. Σύμφωνα με στοιχεία του ΓΕΜΗ, η Kerkyra Seaways συστάθηκε με το από 01.10.2018 καταστατικό σύστασης. Η διάρκεια της κοινοπραξίας ορίζεται έως 31.10.2021 χωρίς να αποκλείεται η δυνατότητα παράτασης της διάρκειας. Διαχειριστής της κοινοπραξίας έως την 31.10.2023¹⁰ είναι ο Απόστολος Σουλιώτης του Γεωργίου.¹¹
10. Στον πίνακα 3 αναφέρονται οι συμμετέχουσες εταιρίες στην Kerkyra Seaways. Ο στόλος της εν λόγω κοινοπραξίας, αποτελείται από έξι (6) πλοία ανοιχτού και κλειστού τύπου: Ιωνάς, Άγιος Σπυρίδων, Ερμής, Αγία Ειρήνη, Νάντη και Ελένη.¹² Ως έδρα της εταιρίας, εμφανίζεται η Ιονίου Πελάγους 7, στην Ηγουμενίτσα.

⁶ Βλ. κατάθεση Αθ. Κουλούρη την 14.07.2020.

⁷ Βάσει ισολογισμών 2019-2020, όπως προσκομίστηκαν με το υπ' αριθ. πρωτ. 7305/13.09.2021 επιστολή.

⁸ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 7305/13.09.2021 επιστολή της Kerkyra Lines προς τη ΓΔΑ.

⁹ Βλ. Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς της Kerkyra Lines, παρ. Α. 1).

¹⁰ Βλ. Αρ. 5 του καταστατικού, όπως αναφέρεται στην Ανακοίνωση ΓΕΜΗ 2451204 (01.10.2021).

¹¹ Από 31.10.2020 έως 31.10.2021 διαχειριστής της κοινοπραξίας ήταν ο Αθανάσιος Γεροντάκης.

¹² Βλ. την επίσημη ιστοσελίδα της εταιρίας <https://www.kerkyraseaways.gr/>, ημερομηνία πρόσβασης 16.12.2021.

Πίνακας 3: Οι εταιρίες που συμμετέχουν στην κοινοπραξία Kerkyra Seaways

Εταιρία	%
ΙΩΝΑΣ Π Ν.Ε.	18,46%
ΝΟΡΘ ΓΟΥΕΣΤ ΦΕΡΡΙΣ Ι Ν.Ε.	16,05%
ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ Ν.Ε.	20,64%
ΛΥΡΑ Ν.Ε.	15,00%
ΓΑΥΛΟΣ Ι Ν.Ε.	14,92%
ΝΟΣΤΟΣ Α.Ε.	14,93%

Πηγή: Ανακοίνωση ΓΕΜΗ 2451204 (1.10.2021).

11. Κατά δήλωση των πληρεξουσίων δικηγόρων και του νόμιμου εκπροσώπου της κοινοπραξίας, ο κύκλος εργασιών του 2020 ήταν [...] ευρώ¹³. Τα έσοδα της κοινοπραξίας από τη γραμμή Κέρκυρα-Ηγουμενίτσα-Κέρκυρα για το 2019 είναι [...] ευρώ, ενώ για το 2020 είναι [...] ευρώ¹⁴. Οι εργαζόμενοι στην Kerkyra Seaways είναι περίπου 100, συμπεριλαμβανομένων των αξιωματικών και των ναυτών που απασχολούνται στα πλοία¹⁵.

III. ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

12. Η σχετική αγορά υπηρεσιών περιλαμβάνει το σύνολο των υπηρεσιών που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμες ή δυνάμενες να υποκατασταθούν μεταξύ τους, λόγω των χαρακτηριστικών, των τιμών και της σκοπούμενης χρήσης τους. Για τον ορισμό της σχετικής αγοράς πρέπει να προσδιορισθούν οι περιορισμοί κατά τον καθορισμό της τιμολογιακής πολιτικής των εταιριών που προκύπτουν από τη δυνατότητα υποκατάστασης από πλευράς ζήτησης και προσφοράς.
13. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε αποφάσεις της¹⁶ διακρίνει τις αγορές των μεταφορών κατ' αρχήν βάσει του μέσου με το οποίο πραγματοποιούνται σε θαλάσσιες, εναέριας και χερσαίες. Όλες οι ανωτέρω τρόποι μεταφοράς συνιστούν, εξ απόψεως ζήτησης, διακριτές αγορές λόγω των διαφορετικών χαρακτηριστικών τους, όπως είναι το κόστος, η προσβασιμότητα, η ευελιξία, η κανονικότητα, η συχνότητα και η ταχύτητα.
14. Περαιτέρω, οι θαλάσσιες μεταφορές, διακρίνονται σε εμπορευματικές και επιβατικές, ακτοπλοϊκές ή ανοιχτής θαλάσσης μεταφορές. Για τους σκοπούς εξέτασης της παρούσας υπόθεσης ως σχετική αγορά θεωρείται η παροχή υπηρεσιών ακτοπλοϊκής μεταφοράς που αναφέρεται σε πορθμειακή σύνδεση, ήτοι θαλάσσια σύνδεση που ενώνει την ηπειρωτική χώρα με ένα νησί, διακρίνεται από την ακτοπλοΐα μεγάλων αποστάσεων, και αφορά την παροχή υπηρεσιών θαλάσσιας μεταφοράς σε α) επιβάτες, β) ΙΧ αυτοκίνητα και δίκυκλα, γ) φορτηγά οχήματα και λεωφορεία¹⁷.

¹³ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 8250/11.10.2021 επιστολή της Kerkyra Seaways προς τη ΓΔΑ.

¹⁴ Ο.π.

¹⁵ Βλ. Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς της Kerkyra Seaways, εισαγωγικές παράγραφοι.

¹⁶ Βλ. αποφάσεις Ε.Επ. Μ.4746, Deutsche Bahn/EWS, σκ. 13-17, και Μ.5480, Deutsche Bahn/PCC Logistics, σκ. 20.

¹⁷ Βλ. Απόφαση ΕΑ 507/2010, παρ. 50-52, Απόφαση ΕΑ 658/2018, παρ. 180-184.

15. Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή, όπου οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις συμμετέχουν στην προμήθεια προϊόντων ή υπηρεσιών και οι όροι του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές, διότι στις εν λόγω περιοχές οι όροι του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά.
16. Για τους σκοπούς εξέτασης της παρούσας υπόθεσης η οριοθέτηση της σχετικής γεωγραφικής αγοράς γίνεται με βάση τη μέθοδο «Π&Π» (Προσέλευση & Προορισμός), κατά την οποία θεωρείται κρίσιμος ο τόπος προσέλευσης και ο τόπος προορισμού του επιβάτη και αφορά στην πορθμειακή σύνδεση του λιμένα Ηγουμενίτσας με τον λιμένα της Κέρκυρας.
17. Συνεπώς, με βάση τα ανωτέρω, ως σχετική γεωγραφική αγορά θεωρείται η πορθμειακή σύνδεση Ηγουμενίτσα-Κέρκυρα. Πρόκειται για μια απόσταση δεκαεπτά (17) ναυτικών μιλίων με διάρκεια ταξιδιού μία ώρα και είκοσι λεπτά και κατατάσσεται ως τέταρτη πορθμειακή γραμμή βάσει κίνησης στην Ελλάδα¹⁸. Σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή το 2019 διακινήθηκαν 1.457.356 επιβάτες, 302.898 ΙΧ οχήματα και 94.940 φορτηγά οχήματα.

III.1 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

18. Με τον Ν. 2932/2001 θεσμοθετήθηκε στις θαλάσσιες ενδομεταφορές, η άρση του καμποτάζ και κατά συνέπεια η απελευθέρωση της αγοράς της ακτοπλοΐας¹⁹. Επιπλέον καθιερώθηκε ένα δίκτυο θαλάσσιων ενδομεταφορών, με στόχο τη διασύνδεση της ηπειρωτικής χώρας με τη νησιωτική Ελλάδα καθώς και των νησιών μεταξύ τους. Ο Ν. 2932/2001 προβλέπει τη λειτουργία αφενός των γραμμών τακτικής δρομολόγησης και αφετέρου των γραμμών δημόσιας υπηρεσίας, οι οποίες αναφέρονται σε γραμμές για τις οποίες δεν εκδηλώθηκε επιχειρηματικό ενδιαφέρον (άγονες)^{20,21}.

¹⁸ Προηγούνται οι δρομολογιακές γραμμές Πέραμα – Παλούκια, Ρίο – Αντίρριο και Θάσος – Κεραμωτή.

¹⁹ Συγκεκριμένα η παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν. 2932/2001 μεταξύ άλλων ορίζει ότι «Από την 1^η Νοεμβρίου 2002 είναι ελεύθερη η παροχή υπηρεσιών θαλάσσιων μεταφορών που: α) παρέχονται έναντι αμοιβής από πλοιοκτήτη Κράτους - Μέλους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Ε. Κ.) ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε,Ο,Χ.) ή της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (Ε,Ζ,Ε,Σ.), [sic] εκτός από την Ελβετία, και β) εκτελούνται μεταξύ λιμένων της ηπειρωτικής χώρας και νησιών ή μεταξύ λιμένων νησιών, από επιβατηγά και οχηματαγωγά πλοία, επιβατηγά ή φορτηγά, δρομολογημένα σε τακτική γραμμή επιβατικών μεταφορών και πορθμείων, καθώς και από πλοία που έχουν ολική χωρητικότητα μέχρι εξακόσιες πενήντα μονάδες υπολογισμού, σύμφωνα με τη διεθνή σύμβαση "Για την καταμέτρηση της χωρητικότητας των πλοίων του 1969", την οποία κύρωσε ο ν. 1373/1983 (ΦΕΚ 92 Α), εφόσον τα πλοία αυτά είναι νηολογημένα στην Ελλάδα ή άλλο Κράτος - Μέλος της Ε.Κ. ή του Ε,Ο,Χ. ή της Ε,Ζ,Ε,Σ" [sic] εκτός από την Ελβετία, και φέρουν τη σημαία του».

²⁰ Βλ. άρθρα 3 έως 6 και 8 του Ν. 2932/2001.

²¹ Δυνάμει του άρθρου 170 παρ. 1 του Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου (ΦΕΚ Α` 261/1973) (εφεξής «ΚΔΝΔ»), θεσπίστηκε το πδ 814/1974 (ΦΕΚ Α` 359/1974) με το οποίο καθορίστηκαν οι κατηγορίες των επιβατών δρομολογιακών γραμμών προς εξυπηρέτηση της μεταφοράς μεταξύ των ελληνικών λιμένων. Κατά το άρθρο 2 του πδ 814/1974, οι δρομολογιακές γραμμές διακρίνονται σε **α)** κύριες δρομολογιακές γραμμές, οι οποίες συνδέουν δύο τουλάχιστον λιμένες, έχουν ως λιμένα αφετηρίας τον Πειραιά και εκτείνονται σε περισσότερους του ενός Νομούς, σε **β)** δευτερεύουσες δρομολογιακές γραμμές, οι οποίες συνδέουν δύο τουλάχιστον λιμένες και έχουν ως λιμένα αφετηρίας έτερο πλην του Πειραιά λιμένα και εκτείνονται σε περισσότερους του ενός Νομούς και **γ)** τοπικές δρομολογιακές γραμμές, οι οποίες συνδέουν δύο τουλάχιστον λιμένες με τις ακόλουθες διακρίσεις **ι)** εκτείνονται εντός των ορίων του ίδιου Νομού και σε απόσταση μέχρι τρία ναυτικά μίλια **ii)** εκτείνονται εντός των ορίων του ίδιου Νομού και σε απόσταση μεγαλύτερη από τρία ναυτικά μίλια **iii)** εκτείνονται εντός των ορίων του ίδιου Νομού, σε απόσταση μεγαλύτερη από τρία ναυτικά μίλια, υφισταμένης όμως παραλλήλως και κύριας ή δευτερεύουσας δρομολογιακής γραμμής που συνδέει εν όλω ή εν μέρει τους ίδιους λιμένες **iv)** Η γραμμή Αργοσαρωνικού, ήτοι η συνδέουσα τον Πειραιά με τους λιμένες Αίγινας - Μεθάνων - Πόρου - Ύδρας - Ερμιόνης

19. Στο πλαίσιο αυτό, μέχρι την 31^η Οκτωβρίου κάθε έτους, εκδίδεται Υπουργική Απόφαση, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Ακτοπλοϊκών Συγκοινωνιών (εφεξής «ΣΑΣ»)²², για τον καθορισμό «Ενδεικτικού Γενικού Δικτύου Ακτοπλοϊκών Συγκοινωνιών»²³, και οι δρομολογιακές γραμμές διακρίνονται σε κατηγορίες ανάλογα με τη σημασία τους στις εσωτερικές και διεθνείς μεταφορές της χώρας, τη διάταξη των λιμένων κ.λπ. Σύμφωνα με τις Υπουργικές Αποφάσεις που έχουν εκδοθεί τα έτη 2019-2021, οι δρομολογιακές γραμμές διακρίνονται ενδεικτικά σε κύριες και τοπικές, ως κατωτέρω: α) Κύρια γραμμή είναι εκείνη που συνδέει λιμένες της ηπειρωτικής χώρας με νησιωτικούς λιμένες ή λιμένες μεταξύ των νησιών που δεν ανήκουν στον ίδιο νομό και δεν είναι τοπική γραμμή, β) Τοπική γραμμή είναι εκείνη που συνδέει λιμένες της ηπειρωτικής χώρας με νησιωτικούς λιμένες ή αποκλειστικά νησιωτικούς λιμένες που ανήκουν στον ίδιο νομό ή απέχουν μεταξύ τους μέχρι τρία ναυτικά μίλια ή έχουν μικρότερη σημασία στο εσωτερικό δίκτυο θαλασσίων μεταφορών της χώρας, ανεξαρτήτως διοικητικής υπαγωγής τους. Προκειμένου να διασφαλισθεί η συνοχή του νησιωτικού χώρου και η εδαφική συνέχεια της χώρας, το δίκτυο που προκύπτει από τις δηλώσεις τακτικής δρομολόγησης, που περιγράφονται κατωτέρω, ελέγχεται από το ΣΑΣ και αξιολογείται προκειμένου να διαπιστωθεί η συγκοινωνιακή κάλυψη και να επιδοτηθούν τα ενδεχόμενα κενά των ακτοπλοϊκών συνδέσεων²⁴.
20. Η δρομολόγηση επιβατηγών και οχηματαγωγών πλοίων γίνεται για περίοδο ενός έτους που αρχίζει την 1^η Νοεμβρίου κάθε έτους²⁵. Οι πλοιοκτήτριες εταιρίες υποβάλλουν, μέχρι την 31^η Ιανουαρίου κάθε έτους, δηλώσεις δρομολόγησης των πλοίων τους, για την περίοδο από την 1^η Νοεμβρίου του ίδιου έτους έως την 31^η Οκτωβρίου του επομένου έτους. Η αρμόδια υπηρεσία εκδίδει μέχρι τη 10^η Φεβρουαρίου δελτίο τύπου, το οποίο καταχωρίζεται σε δύο τουλάχιστον ημερήσιες εφημερίδες. Κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί μέχρι την 20^η Φεβρουαρίου του ίδιου έτους να συμπληρώσει ή να τροποποιήσει ή να ανακαλέσει τη δήλωσή του. Η αρμόδια υπηρεσία ανακοινώνει τις πιθανές

- Σπετσών- Π. Χελίου και Λεωνιδίου. Επίσης ως τοπικές δρομολογιακές γραμμές θεωρούνται αυτές οι οποίες συνδέουν δύο (2) χερσαίες οδικές αρτηρίες, οι οποίες διακόπτονται από λωρίδα θάλασσας εύρους μέχρι τριών (3) ναυτικών μιλίων ή σημεία των ακτών της Ηπειρωτικής Ελλάδας με τα απέναντι νησιά, της ίδιας ως ανωτέρω κατά μέγιστον απόστασης ανεξαρτήτως της υπαγωγής των συνδεδεμένων σημείων στα όρια του ίδιου Νομού, οι οποίες εξυπηρετούν κυρίως, την διακίνηση οχημάτων.

²² Πρόκειται για γνωμοδοτικό όργανο που θεσπίστηκε με τον Ν. 2932/2001. Συμμετέχουν εκπρόσωποι από τη Γενική Γραμματεία Λιμένων, τη Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, το Λιμενικό Σώμα, καθώς και εκπρόσωποι από την τοπική αυτοδιοίκηση, τη ναυτιλία, τον ξενοδοχειακό και τουριστικό τομέα, τους ναυτικούς πράκτορες και τους μεταφορείς, το Τ.Ε.Ε. και την Εθνική Συνομοσπονδία ΑμεΑ. Το ΣΑΣ γνωμοδοτεί για τα θέματα αρμοδιότητάς του, όπως μεταξύ άλλων, (α) την εξέταση αιτημάτων εκπρόθεσμων δρομολογίων, (β) τη διακοπή δρομολόγησης για επιβατηγά υδροπτερυγα ή ταχύπλοα πλοία, πλοία σε γραμμή ή γραμμές μικρών αποστάσεων, με εποχιακή μόνο κίνηση, (γ) τη μεταβολή των δρομολογίων μίας γραμμής, (δ) τον καθορισμό του δικτύου και τη διάκριση των γραμμών, και (ε) την επιβολή υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας.

²³ Βλ. ενδεικτικά για τα έτη 2018, 2019 και 2020 την ΥΑ 79189/18 (ΦΕΚ Β' 5062/2018), την ΥΑ 79080/19 (ΦΕΚ Β' 4047/2019) και 70759/20 (ΦΕΚ Β' 4775/2020) αντίστοιχα.

²⁴ Σύμφωνα με την παρ. 4 του δεύτερου άρθρου του Ν. 2932/2001 και το άρθρο 3 των ΥΑ 79080/19, 70759/20 και 75649/2021, κατά την εν λόγω αξιολόγηση, ελέγχονται μεταξύ άλλων τα ακόλουθα κριτήρια: α) αν οι νησιωτικοί λιμένες που βρίσκονται σε πρωτεύουσα Νομού, συνδέονται καθημερινά με ηπειρωτικά λιμάνια, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, με μια τουλάχιστον κύρια γραμμή, β) αν τα υπόλοιπα νησιά συνδέονται τουλάχιστον (3) τρεις ημέρες την εβδομάδα με την πρωτεύουσα του Νομού όπου υπάγονται διοικητικά, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, με τοπικές γραμμές και γ) αν τα νησιά που ανήκουν διοικητικά στην ίδια Περιφέρεια συνδέονται μια φορά την εβδομάδα απευθείας ή με ανταπόκριση με την έδρα της Περιφέρειας.

²⁵ Βλ. αναλυτικά το τρίτο άρθρο του Ν. 2932/2001.

τροποποιήσεις μέχρι την 28^η Φεβρουαρίου. Μετά την 31^η Μαρτίου ο Υπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής²⁶ ανακοινώνει στις αρμόδιες Λιμενικές Αρχές τις δηλώσεις δρομολόγησης πλοίων, μαζί με τα δηλωθέντα προγράμματα εκτέλεσης δρομολογίων²⁷.

21. Το Υπουργείο δύναται να τροποποιήσει στο αναγκαίο μέτρο τη δήλωση ως προς τα στοιχεία των δρομολογίων εφόσον κρίνει αιτιολογημένα ότι **α)** οι συνθήκες σε λιμένα δεν επιτρέπουν για λόγους ασφαλείας του πλοίου και τάξης του λιμένα την εκτέλεση των δρομολογίων που ζητήθηκαν, **β)** το πλοίο δεν μπορεί απρόσκοπτα να καταπλεύσει και να εκτελέσει τη μεταφορά σε συγκεκριμένο χώρο του λιμένα και στο χρόνο που δηλώνει, **γ)** η συχνότητα των δρομολογίων δεν ανταποκρίνεται στις πάγιες κατά τη διάρκεια της δρομολογιακής περιόδου ανάγκες τακτικής παροχής υπηρεσιών²⁸. Στις περ. α και β, οι πλοιοκτήτες καλούνται να προσαρμόσουν με συμφωνία μεταξύ τους τα δρομολογία τους στις αναγκαίες χρονικές αποστάσεις για την επίλυση και μόνο των ως άνω προβλημάτων. Αν εντός πέντε (5) ημερών δεν επιτευχθεί συμφωνία, ο Υπουργός αποφασίζει για τις αναγκαίες μεταβολές των δρομολογίων, κατόπιν γνωμοδότησης του ΣΑΣ. Η ως άνω διαδικασία ξεκινάει μετά την 20^η Φεβρουαρίου, αφού κατατεθούν τυχόν τροποποιητικές δηλώσεις δρομολογίων και μόνον εφόσον υπάρχουν αντιρρήσεις μεταξύ των ανταγωνιστριών εταιριών ή από τις κατά τόπους Λιμενικές Αρχές²⁹.
22. Ως προς την εκπρόθεσμη δρομολόγηση, ήτοι τη δήλωση δρομολογίων όταν έχει παρέλθει η ως άνω προθεσμία για τις δηλώσεις δρομολόγησης, επιτρέπεται, αν υποβληθεί σχετικό αίτημα και εφόσον κριθεί με απόφαση του αρμοδίου οργάνου του Υπουργείου, κατόπιν γνώμης του ΣΑΣ, ότι ικανοποιούνται συγκοινωνιακές ανάγκες που δεν καλύπτονται από τα ήδη δρομολογημένα πλοία με τακτική δρομολόγηση ή με συμβάσεις ανάθεσης δημόσιας υπηρεσίας και δεν προκαλούνται διακρίσεις σε βάρος άλλων πλοιοκτητών³⁰. Το αρμόδιο όργανο του Υπουργείου πριν αποφανθεί για την εκπρόθεσμη δρομολόγηση ζητάει τις απόψεις των ανταγωνιστών του πλοιοκτήτη που αιτήθηκε εκπρόθεσμη δρομολόγηση προκειμένου το ΣΑΣ να μπορεί να κρίνει αν προκαλούνται διακρίσεις σε βάρος των άλλων πλοιοκτητών³¹. Η ως άνω απόφαση του αρμοδίου οργάνου του Υπουργείου κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο εντός δύο μηνών από την ημερομηνία υποβολής του αιτήματος και η εκτέλεση των εν λόγω δρομολογίων είναι υποχρεωτική για ένα έτος από τη δρομολόγηση στη συγκεκριμένη γραμμή³².

IV. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

²⁶ Στο εξής, όπου στο κείμενο αναφέρεται Υπουργείο, Υπουργός ή Υπουργική Απόφαση εννοείται ότι πρόκειται κάθε φορά για το Υπουργείο και τον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής καθώς και για τις Υπουργικές Αποφάσεις του τελευταίου.

²⁷ Βλ. αναλυτικά το τέταρτο άρθρο του Ν. 2932/2001, όπως τροποποιήθηκε με τους Ν. 4150/2013 και 4254/2014 και ισχύει.

²⁸ Βλ. παρ. 4 του τέταρτου άρθρου του Ν. 2932/2001.

²⁹ Βλ. απάντηση 7 στην υπ' αριθ. πρωτ. 2625/23.03.2021 απαντητική επιστολή του Υπουργείου

³⁰ Βλ. άρθρο τέταρτο § 5 του Ν. 2932/2001.

³¹ Βλ. απάντηση 5 στην υπ' αριθ. πρωτ. 2625/23.03.2021 απαντητική επιστολή του Υπουργείου.

³² Βλ. άρθρο τέταρτο § 5 του Ν. 2932/2001.

IV.1 Εφαρμοστές διατάξεις

23. Βάσει του άρθρου 25α του Ν. 3959/2011³³, το οποίο προβλέπει τη δυνατότητα της Επιτροπής Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΕΑ») να θεσπίσει με απόφασή της διαδικασία διευθέτησης διαφορών με τις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που εκούσια και με ελεύθερη βούληση παραδέχονται τη συμμετοχή τους σε αποδιδόμενη σε αυτές οριζόντια σύμπραξη, κατά παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, καθώς και βάσει του άρθρου 14 παρ. 2 περ. ιδ (εε) του Ν. 3959/2011³⁴, εκδόθηκε από την ΕΑ η υπ' αριθ. 628/2016 απόφαση με τίτλο «*Όροι, προϋποθέσεις και διαδικασία για τη διευθέτηση διαφορών σε υποθέσεις οριζοντίων συμπράξεων κατά παράβαση του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ*» (εφεξής «Ανακοίνωση για τη διαδικασία διευθέτησης διαφορών»), όπως αυτή τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε με την απόφαση ΕΑ 704/2020.
24. Σκοπός της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών (εφεξής και «ΔΔΔ»), όπως ορίζεται και στην ως άνω απόφαση, είναι η απλοποίηση και επιτάχυνση της διοικητικής διαδικασίας έκδοσης αποφάσεων από την ΕΑ για παραβάσεις του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ, καθώς και ο περιορισμός του αριθμού των προσφυγών που ασκούνται κατά των αποφάσεων της ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου³⁵, προκειμένου να παρασχεθεί στην ΕΑ η δυνατότητα να εξετάζει περισσότερες υποθέσεις με τους ίδιους πόρους και με λιγότερη διοικητική επιβάρυνση, να αυξάνει, έτσι, τον αποτρεπτικό χαρακτήρα της δράσης της και να ενισχύει, συγχρόνως, το ενδιαφέρον των πολιτών για την αποτελεσματική και έγκαιρη τιμωρία των παραβατών. Στο πλαίσιο αυτό, στις επιχειρήσεις³⁶ που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον της ΕΑ³⁷ μπορεί να επιβάλλονται μειωμένα πρόστιμα υπό τις ειδικότερες προϋποθέσεις που αναλύονται κατωτέρω³⁸. Η συμβολή αυτή λαμβάνει τη μορφή της ελικρινούς, ανέκκλητης και ανεπιφύλακτης παραδοχής από μέρους της εμπλεκόμενης επιχείρησης της αποδιδόμενης σε αυτή συμμετοχής στην παράβαση και της

³³ Το οποίο θεσπίστηκε και εισήχθη στον Ν. 3959/2011 με το άρθρο 105 του Ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α' 94/27.05.2016).

³⁴ Η περ. ιδ (εε) θεσπίστηκε και εισήχθη στο άρθρο 14 παρ. 2 του Ν. 3959/2011 με το άρθρο 105 του Ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α' 94/27.05.2016).

³⁵ Βλ. ΓενΔικ Τ-456/10, Τιμαβ κ.ά. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2015 σελ. 296, σκ. 60.

³⁶ Εφεξής η αναφορά σε «επιχειρήσεις» περιλαμβάνει και τις «ενώσεις επιχειρήσεων».

³⁷ Βλ. ΓενΔικ Τ-456/10, Τιμαβ κ.ά. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2015 σελ. 296, σκ. 65.

³⁸ Κατά πάγια ενωσιακή νομολογία, μείωση του προστίμου λόγω συνεργασίας κατά τη διοικητική διαδικασία δικαιολογείται, εάν η συμπεριφορά της επιχείρησης διευκόλυνε την εκ μέρους της Επιτροπής διαπίστωση της παράβασης και, ενδεχομένως, την παύση της (βλ. ΔΕΚ C- 297/98 P, SCA Holding κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, σελ. I-10101, σκ. 36, ΔΕΚ C- 328/05 P, SGL Carbon κατά Επιτροπής, Συλλ. 2007, σελ. I-3921, σκ. 83, και ΠΕΚ 311/94, BPB de Eendracht κατά Επιτροπής, Συλλ. 1998, σελ. 11.29, σκ. 325). Μείωση του προστίμου δικαιολογείται επίσης και στην περίπτωση που επιχείρηση συνδράμει την Επιτροπή στην ευκολότερη διαπίστωση του υποστατού της παράβασης, ιδίως με την εκ μέρους της επιχείρησης αναγνώριση της συμμετοχής της στην παράβαση ή με την μη αμφισβήτηση των πραγματικών ισχυρισμών επί των οποίων θεμελιώνεται η παράβαση (βλ. ΔΕΚ C-298/98 P, Finnboard κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, σελ. I-10157, σκ. 56, 59 και 60, C-57/02 P, Aceginox κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005, σελ. 453, σκ. 88). Βλ. επίσης ΕΑ 526/2011, σκ. 2, και Ανακοίνωση ΕΑ-Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του Ν. 703/1977, παρ. 15.

σχετικής ευθύνης της, καθώς και της παραίτησής της από την άσκηση συγκεκριμένων δικονομικών δικαιωμάτων και δικαιολογεί μείωση του προστίμου που επιβάλλεται από την ΕΑ³⁹.

25. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της ΔΔΔ οι επιχειρήσεις για τις οποίες διεξάγονται έρευνες για συμμετοχή σε οριζόντια σύμπραξη και σε βάρος των οποίων έχουν συλλεχθεί αποδεικτικά στοιχεία και έχει στοιχειοθετηθεί παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, αναγνωρίζουν ανεπιφύλακτα τη συμμετοχή τους σε αυτή και τη συναφή ευθύνη τους και παραιτούνται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, από το δικαίωμά τους για πλήρη πρόσβαση στον διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και από το δικαίωμα προφορικής ακρόασης κατά τη συζήτηση ενώπιον της ΕΑ^{40,41}.
26. Στην περίπτωση αυτή, η απόφαση διαπίστωσης παράβασης από την ΕΑ κατά το άρθρο 25α τελευταίο εδάφιο του Ν. 3959/2011 σε συνδυασμό με το άρθρο 25 παρ. 1, 2 και 3⁴² του ίδιου νόμου εκδίδεται κατ' απλοποιημένη διαδικασία, αφού έχουν ληφθεί υπόψη οι ισχυρισμοί, νομικοί και πραγματικοί, και οι θέσεις των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, όπως υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της ΔΔΔ. Με την ίδια απόφαση προβλέπεται η επιβολή προστίμου⁴³ στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, κατά το άρθρο 25 παρ. 1 έως 3 του Ν. 3959/2011 και σύμφωνα με την Ανακοίνωση της ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, μειωμένου κατά ποσοστό 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στην ΔΔΔ.

IV.2 Υπαγωγή στην κρινόμενη υπόθεση

Εκκίνηση διαδικασίας διευθέτησης - Εκτίμηση της ΕΑ

27. Με βάση το ως άνω θεσμικό πλαίσιο, οι δύο ελεγχόμενες κοινοπραξίες, Kerkyra Lines⁴⁴ και Kerkyra Seaways⁴⁵, για τις οποίες συλλέχθηκαν αποδεικτικά στοιχεία ικανά να στοιχειοθετήσουν παράβαση του άρθ. 1 του Ν. 3959/2011, εκδήλωσαν εγγράφως το ενδιαφέρον τους για διερεύνηση

³⁹ Η μείωση του προστίμου δικαιολογείται ενόψει της συνεργασίας της εμπλεκόμενης επιχείρησης υπό την παραπάνω έννοια. Η ΕΑ, ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή με αποκλειστική αρμοδιότητα την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού με την έκδοση εκτελεστών αποφάσεων που υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο, δε διαπραγματεύεται με τις ελεγχόμενες επιχειρήσεις το ζήτημα της ύπαρξης της παράβασης και της επιβολής της κατάλληλης κύρωσης. Βλ. και Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών ενόψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2008 C 167/1), παρ. 2.

⁴⁰ Βλ. άρθρο 14 παρ. 2 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ Β' 117/16.01.2013) (εφεξής ΚΛΔ ΕΑ).

⁴¹ Βλ. αναλυτικά Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών ενόψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2008 C 167/1) [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008XC0702\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008XC0702(01)&from=EN).

⁴² Η παρ. 1 του άρθρου 25 του Ν. 3959/2011 προβλέπει τις κυρώσεις, πέραν της επιβολής προστίμου, που δύναται να επιβάλει η ΕΑ σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης των άρθρων 1 και 2 του ίδιου νόμου και 101 και 102 της ΣΛΕΕ και οι παρ. 2 και 3 του ίδιου άρθρου προβλέπουν, μεταξύ άλλων, τα κριτήρια υπολογισμού του προστίμου και το ανώτατο όριο αυτού. Οι εν λόγω διατάξεις τυγχάνουν εφαρμογής και σε περίπτωση υπαγωγής μίας υπόθεσης στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών.

⁴³ Η ΕΑ δύναται στο πλαίσιο της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών να επιβάλει κατά τη διακριτική της ευχέρεια και τις λοιπές προβλεπόμενες στο άρθρο 25 παρ. 1 του Ν. 3959/2011 κυρώσεις.

⁴⁴ Υπ' αριθ. πρωτ. 3309/14.04.2021

⁴⁵ Υπ' αριθ. πρωτ. 3391/16.04.2021

της δυνατότητας υπαγωγής της υπόθεσής τους στη ΔΔΔ και κατέθεσαν σχετικό αίτημα, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παρ. 30 της Ανακοίνωσης για τη ΔΔΔ.

28. Σε συνέχεια των ως άνω αιτημάτων των δύο κοινοπραξιών, η ΕΑ σε συνεδρίασή της στις 26.04.2021 έκρινε ομόφωνα ότι η παρούσα υπόθεση είναι πρόσφορη και μπορεί να υπαχθεί στην εν λόγω διαδικασία διευθέτησης, καθώς πληροί τα κριτήρια υπαγωγής σε αυτή⁴⁶. Στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής ευχέρειάς της για την υπαγωγή υποθέσεων σε διαδικασία διευθέτησης, η ΕΑ συνεκτίμησε, ιδίως, την ειλικρινή πρόθεση των ενδιαφερομένων μερών να υπαχθούν στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών, τον αριθμό των εμπλεκόμενων κοινοπραξιών που αιτούνταν την υπαγωγή τους σε διαδικασία διευθέτησης και η οποία αφορούσε στο σύνολο των ελεγχόμενων κοινοπραξιών, τη φύση της εν λόγω παράβασης ως οριζόντια αντι-ανταγωνιστική σύμπραξη ιδιαίτερης σοβαρότητας (σύμπραξη καρτελικής φύσης), και τον προσδοκώμενο βαθμό επίτευξης διαδικαστικής αποτελεσματικότητας, ο οποίος κρίθηκε εν προκειμένω αισθητά μεγάλος.
29. Συνακόλουθα, η ΕΑ εξουσιοδότησε τον αρμόδιο Εισηγητή, Ιωάννη Στεφάτο με το υπ' αριθ. 40 Πρακτικό της από 26.04.2021 Συνεδρίασης, να διεξάγει διμερείς συσκέψεις με τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις προς τυχόν διευθέτηση της υπόθεσης⁴⁷.

Διμερείς συσκέψεις

30. Στη συνέχεια, ο Εισηγητής κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη σε διμερείς (ανά κοινοπραξία) συσκέψεις⁴⁸. Κατά τη διάρκεια των διμερών συσκέψεων του Εισηγητή και της ΓΔΑ με καθένα από τα ενδιαφερόμενα μέρη, τα μέρη ενημερώθηκαν σχετικά με τα σημαντικότερα στοιχεία της υπόθεσης, κατά τα αναφερόμενα στην παρ. 28 της Ανακοίνωσης για τη ΔΔΔ, συμπεριλαμβανομένου του υπολογισμού του εύρους του προστίμου για έκαστο των ενδιαφερομένων μερών⁴⁹. Κατά τη διάρκεια των διμερών συσκέψεων, κάθε εμπλεκόμενο μέρος γνωστοποίησε και ανέπτυξε επαρκώς τους νομικούς και πραγματικούς ισχυρισμούς του και τις απόψεις του επί της αποδιδόμενης σε αυτό παράβασης, οι οποίοι αξιολογήθηκαν από τον Εισηγητή, και όπου κρίθηκε απαραίτητο, ελήφθησαν υπόψη.

⁴⁶ Βλ. Ανακοίνωση για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, ενότητα II, παρ. 6-9 και 31.

⁴⁷ Βλ. παρ. 18 της Ανακοίνωσης για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών. Επίσης κατά την παρ. 19 της Ανακοίνωσης, η παροχή εξουσιοδότησης στον Εισηγητή να διεξάγει διμερείς συσκέψεις αναστέλλει τις προθεσμίες των παρ. 4 και 5 του άρθρου 15 του Ν. 3959/2011 για όλα τα μέρη της υπόθεσης.

⁴⁸ Επιστολές υπ' αριθ. πρωτ. 5515, 5516/24.06.2021 και 6575, 6576/04.08.2021.

⁴⁹ Ανακοίνωση ΕΑ της 12.05.2006 αναφορικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 παρ. 1 περίπτωση στ του Ν. 703/1977, καθώς και Ανακοίνωση ΕΑ της 17.07.2009 αναφορικά με το εύρος των ακαθάριστων εσόδων από προϊόντα ή υπηρεσίες που καθορίζουν το βασικό ποσό προστίμου σε περίπτωση παράβασης των άρθρων 1, 2 και 2^α του Ν. 703/1977 και 81, 82 ΣυνθΕΚ. Κατά τη διάρκεια των διμερών συσκέψεων συντάχθηκαν τα αντίστοιχα πρακτικά για κάθε ένα εκ των ενδιαφερομένων μερών. Τα πρακτικά υπεγράφησαν από τον Εισηγητή, τους υπαλλήλους της ΓΔΑ καθώς και τον νόμιμο εκπρόσωπο της κάθε κοινοπραξίας σε δύο πρωτότυπα, ένα εκ των οποίων παρέλαβε η κάθε κοινοπραξία και ένα τηρείται στον φάκελο της υπόθεσης.

IV.3 Υποβολή προτάσεων διευθέτησης διαφοράς

31. Με το πέρας των διμερών συσκέψεων και καθώς διαπιστώθηκε από τον Εισηγητή και τα ενδιαφερόμενα μέρη ότι έχει επιτευχθεί επαρκής βαθμός συναντίληψης αναφορικά με τα πραγματικά περιστατικά, τον νομικό τους χαρακτηρισμό, τη βαρύτητα και τη χρονική διάρκεια των παραβάσεων, τον βαθμό απόδειξης των αιτιάσεων βάσει των αποδεικτικών στοιχείων και τον υπολογισμό του εύρους του προστίμου, τα οποία επέτρεπαν την υποβολή οριστικής πρότασης για υπαγωγή της υπόθεσης στην ΔΔΔ, ο Εισηγητής κάλεσε τις ενδιαφερόμενες/εμπλεκόμενες εταιρίες να υποβάλουν έκαστη επίσημη «Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς (εφεξής και ΠΔΔ) μέχρι την 03.01.2022⁵⁰, η οποία θα λαμβάνει υπόψη και θα αποτυπώνει τα αποτελέσματα των ως άνω διμερών επαφών.
32. Σε συνέχεια των ανωτέρω υπεβλήθησαν την 08.12.2021, Προτάσεις Διευθέτησης Διαφοράς από τις ενδιαφερόμενες Kerkyra Seaways και Kerkyra Lines⁵¹. Η Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς έκαστου εκ των δύο εμπλεκόμενων μερών περιλάμβανε τα προβλεπόμενα στην παρ. 27 της σχετικής Ανακοίνωσης ήτοι, **(α)** ανεπιφύλακτη παραδοχή με σαφείς όρους που δεν επιδέχονται παρερμηνείας της συμμετοχής του στις παραβάσεις του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011, σύμφωνα με τα συμπεράσματα των διμερών συσκέψεων που διεξήχθησαν μεταξύ του Εισηγητή και εκάστου εμπλεκόμενου μέρους, καθώς και της ευθύνης που συνεπάγεται η συμμετοχή του στις εν λόγω παραβάσεις, οι οποίες περιγράφονται συνοπτικά αναφορικά με το αντικείμενό τους, τα κύρια πραγματικά περιστατικά, τον νομικό χαρακτηρισμό τους συμπεριλαμβανομένου του ρόλου εκάστου μέρους, την ενδεχόμενη εφαρμογή τους και τη διάρκεια συμμετοχής εκάστου μέρους σε αυτές, **(β)** αποδοχή της μεθοδολογίας υπολογισμού του προστίμου καθώς και του ανώτατου ύψους που μπορεί να επιβληθεί από την ΕΑ, σύμφωνα με το αποτέλεσμα των διμερών συσκέψεων, **(γ)** επιβεβαίωση ότι το κάθε ενδιαφερόμενο μέρος έχει ενημερωθεί επαρκώς σχετικά με τις αποδιδόμενες σε αυτό παραβάσεις και ότι του παρασχέθηκαν επαρκείς δυνατότητες να γνωστοποιήσει και να θεμελιώσει τους ισχυρισμούς του, νομικούς και πραγματικούς, κατά τη διεξαγωγή των διμερών συσκέψεων ενώπιον του Εισηγητή, **(δ)** επιβεβαίωση ότι είχε δυνατότητα πρόσβασης κατά περίπτωση στα αποδεικτικά στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, που είχαν ληφθεί υπόψη για τη στοιχειοθέτηση των αποδιδόμενων σε αυτό παραβάσεων, **(ε)** δήλωση παραίτησης από το δικαίωμα να λάβει περαιτέρω ή και πλήρη πρόσβαση στο διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και από το δικαίωμα προφορικής ακρόασης ενώπιον της ΕΑ, υπό την επιφύλαξη ότι η Εισήγηση διευθέτησης θα απηχεί την πρόταση διευθέτησής του και ότι η ΕΑ θα αποδεχθεί με την απόφασή της την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς εκάστου εμπλεκόμενου μέρους, **(στ)** δήλωση παραίτησης από κάθε αμφισβήτηση της αρμοδιότητας της ΕΑ ή/και της εγκυρότητας της διαδικασίας που ακολουθείται για την επιβολή σε βάρος του προστίμου στο πλαίσιο της ΔΔΔ, υπό την προϋπόθεση ότι η Εισήγηση Διευθέτησης θα απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς και ότι η ΕΑ θα την αποδεχθεί με απόφασή της.

⁵⁰ Επιστολές υπ' αριθ. πρωτ. 9742 και 9743/03.12.2021 «Πρόσκληση για υποβολή επίσημης πρότασης διευθέτησης διαφοράς σε υπόθεση οριζόντιας σύμπραξης», αντίστοιχα.

⁵¹ Υπ' αριθ. πρωτ. 9896/08.12.2021 Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς της Kerkyra Lines (εφεξής και «ΠΔΔ της Kerkyra Lines») και υπ' αριθ. πρωτ. 9904/08.12.2021 της Kerkyra Seaways (εφεξής και «ΠΔΔ της Kerkyra Seaways»).

33. Η υποβολή της ΠΔΔ κάθε εμπλεκόμενου μέρους έγινε υπό την επιφύλαξη ότι το πρόστιμο που θα επιβληθεί από την ΕΑ σε αυτό δε θα ξεπερνά το ανώτατο ποσό, το οποίο κάθε μέρος έχει αποδεχθεί για τις αποδιδόμενες σε αυτό παραβάσεις.
34. Η παράθεση των γεγονότων και η νομική αξιολόγηση που ακολουθεί θεμελιώνεται σε συσχέτιση, συνδυαστική ερμηνεία και συνολική αξιολόγηση των στοιχείων του φακέλου της υπόθεσης και λαμβάνει υπόψη της την ανεπιφύλακτη και ρητή παραδοχή από τις κοινοπραξίες που υπέβαλαν ΠΔΔ των πραγματικών περιστατικών, του νομικού χαρακτηρισμού τους, της συμμετοχής εκάστης στις παραβάσεις που διαπιστώνονται και της ευθύνης εκάστης από την τέλεση των εν λόγω παραβάσεων.

V. ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ

Επί της εφαρμογής του άρθρου 1 Ν. 3959/2011

35. Προϋποθέσεις εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 1 παρ.1 του Ν. 3959/2011 είναι α) η ύπαρξη συμφωνίας, εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ επιχειρήσεων ή απόφαση ένωσης επιχειρήσεων, β) αντικείμενο ή αποτέλεσμα της ανωτέρω συμφωνίας, εναρμονισμένης πρακτικής ή απόφασης να είναι ο αισθητός περιορισμός, η παρακώληση ή η νόθευση του ανταγωνισμού.

V.1 Η έννοια της «επιχείρησης»

36. Ως «επιχείρηση», κατά το δίκαιο προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού, νοείται κάθε φυσικό πρόσωπο ή οικονομική ενότητα που ασκεί εμπορική ή άλλη οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς του και από τον τρόπο χρηματοδότησής του⁵². Η ύπαρξη επιχείρησης προϋποθέτει αυτονομία οικονομικής δράσης και συνακόλουθα πλήρη ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εκάστοτε οικονομική δραστηριότητα⁵³. Ως οικονομική δραστηριότητα νοείται κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά⁵⁴. Στην έννοια της «επιχείρησης» δύναται να περιλαμβάνονται και οι κοινοπραξίες εφόσον αυτές συγκεντρώνουν τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά της «επιχείρησης», ήτοι την άσκηση εμπορικής ή άλλης οικονομικής δραστηριότητας, την αυτονομία οικονομικής δράσης και την

⁵² Βλ. ενδεικτικά ΠΕΚ Τ-217 και 245/03, FNSEA κ. Επιτροπής, Συλλ. 2004, II-271, ΔΕΚ C-101 και 110/07, Coop de France Betail and Viande κατά Επιτροπής, Συλλ. 2008, I-10193 καθώς και ΔΕΚ C-41/90, Hofner και Elser κ. Macroton GmbH, Συλλ. 1991, I-1979, ΔΕΚ C-55/96, Job Centre II, Συλλ. 1997, I-7119, σκ. 21, C-180-184/98, Pavlov κατά Stichting Pensioenfond Medische Specialisten, Συλλ. 2000, I-6451, σκ. 74, C-218/00, Cital di Batistello Venanzio & Co κ. Institute Nazionale per L'Assicurazione Contro Gli fortune Sul Lavoro (INAIL), Συλλ. 2002, I-691, σκ. 22.

⁵³ Βλ. ενδεικτικά ΠΕΚ Τ-23/09, Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOP), Conseil central de la section G de l'Ordre national des pharmaciens (CCG) κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, απόφαση της 26 Οκτωβρίου 2010, αδημ., σκ. 70-71, ΔΕΚ C-55/96, Job Centre coop.arl, Συλλογή 1997, I-7119, σκ. 21, συνεκδ. υποθ. ΔΕΚ C-180-184/98, Pavel Pavlov κ.ά. κατά Stichting Pensioenfond Medische Specialisten, Συλλ. 2000, I-6451, σκ. 74, ΔΕΚ C-118/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1987 σ. 2599, σκ. 7, ΔΕΚ C-41/90, Klaus Hofner and Fritz Elser κατά Macrotron GmbH, Συλλ. 1991, I-1979, σκ. 21, ΔΕΚ C-35/96, Επιτροπή κατά Ιταλίας (CNSD), Συλλ. 1998, I-3851, σκ. 36, ΔΕΚ C-244/94, Fédération Française des Sociétés d'Assurance κ.ά. κατά Ministère de l'Agriculture et de la Pêche, Συλλ. 1995, I-4013, σκ. 14, EA 292/IV/2005 υπό 2.1 και EA 563/VII/2013, σκ. 71.

⁵⁴ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-118/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1987, σελ. 2599, σκ. 7, ΔΕΚ C-35/96, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1998, σελ. 351, σκ. 36, EA 430/V/2009, σελ. 6 και EA 317/V/2006, σελ. 16,17.

πλήρη ανάληψη των οικονομικών κινδύνων. Κατά το εταιρικό δίκαιο, όταν η κοινοπραξία δεν περιορίζεται μόνο στον συντονισμό της δραστηριότητας των μελών της, εφαρμόζονται προς αυτήν αναλόγως οι διατάξεις για τις ομόρρυθμες εταιρίες⁵⁵, ενώ βάσει της σχετικής νομοθεσίας, όταν η κοινοπραξία έχει καταχωρηθεί στο ΓΕΜΗ ή όταν αυτή εμφανίζεται προς τα έξω, ήτοι έχει δημόσια δράση, τότε αποκτά νομική προσωπικότητα⁵⁶. Τέλος, η κοινοπραξία ναυτικών εταιριών, συγκεκριμένα, έχει στο παρελθόν κριθεί από την ΕΑ ως «επιχείρηση» επί τη βάση της ενιαίας τιμολογιακής και δρομολογιακής πολιτικής της⁵⁷.

37. Εν προκειμένω, οι εμπλεκόμενες κοινοπραξίες δραστηριοποιούνται στην υπηρεσία μεταφοράς επιβατών και οχημάτων κυρίως στην πορθμειακή σύνδεση Ηγουμενίτσα – Κέρκυρα. Εμφανίζονται έναντι τρίτων ως κοινοπραξίες, δεδομένου ότι η δήλωση δρομολογίων προς την αρμόδια αρχή γίνεται από την κάθε κοινοπραξία συνολικά για όλα τα μέλη της/ναυτικές εταιρίες και όχι ξεχωριστά από το κάθε μέλος της κοινοπραξίας και η τιμολογιακή πολιτική τους είναι ενιαία⁵⁸. Επιπλέον, η κάθε κοινοπραξία έχει έναν ιστότοπο και ένα σύστημα διαδικτυακής αγοράς εισιτηρίων για όλα τα μέλη της/ναυτικές εταιρίες⁵⁹, ενώ η κάθε συμμετέχουσα ναυτική εταιρία δεν εμφανίζεται έναντι τρίτων ως ξεχωριστή επιχείρηση. Επομένως, οι εμπλεκόμενες κοινοπραξίες διεξάγουν κατά τρόπο αυτόνομο εμπορική και οικονομική δραστηριότητα, με ίδια ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εν λόγω δραστηριότητα και ως εκ τούτου, εμπίπτουν ευθέως στην έννοια της «επιχείρησης», κατά τα προεκτεθέντα, σύμφωνα με τις διατάξεις περί ανταγωνισμού.

V.2 Η έννοια της απαγορευμένης σύμπραξης, κατά το άρθρο 1 Ν. 3959/2011 («συμφωνία» ή / και «εναρμονισμένη πρακτική»)

38. Κατά πάγια νομολογία, συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 3959/2011, θεωρείται ότι υφίσταται όταν οι επιχειρήσεις, ρητά ή σιωπηρά, εγκρίνουν από κοινού σχέδιο που καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές της αμοιβαίας δράσης τους (ή αποχής από τη δράση) στην αγορά. Για τους σκοπούς εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού, αρκεί οι επιχειρήσεις να έχουν εκφράσει την κοινή τους βούληση να συμπεριφερθούν στην αγορά κατά καθορισμένο τρόπο⁶⁰.

⁵⁵ Βλ. Ν. Ρόκας, *Εμπορικές Εταιρίες*, Εκδόσεις Σάκκουλα, 8^η έκδοση, 2018, σελ. 117 και Ε. Αλεξανδρίδου, *Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών – Προσωπικές & Κεφαλαιουχικές Εταιρίες – Εταιρικοί Μετασχηματισμοί*, Νομική Βιβλιοθήκη, 3^η έκδοση, 2019, σελ. 192-193.

⁵⁶ Ν. 4072/2012, Άρθρο 293, παρ. 1 εδ. 2.

⁵⁷ Βλ. ΕΑ 355/Υ/2007, σκ. 13.2 «Για την Κοινοπραξία Ε/Γ – Ο/Γ Πλοίων Καβάλας-Θάσου ανακύπτει το ερώτημα αν πρέπει να θεωρηθεί μια επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων. Η Κοινοπραξία μπορεί να δημιουργήθηκε κατόπιν συμφωνίας δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων, εν τούτοις από απόψεως λειτουργίας η Κοινοπραξία μπορεί να δράσει είτε ως μία επιχείρηση, είτε ως ένωση επιχειρήσεων. Η Επιτροπή κρίνει ότι στην υπό κρίση υπόθεση η Κοινοπραξία μπορεί να θεωρηθεί ως μια επιχείρηση και όχι ως ένωση επιχειρήσεων, καθώς τη λειτουργία της χαρακτηρίζει: α) κοινή τιμολογιακή πολιτική, β) κοινά καθοριζόμενα δρομολόγια, γ) ο καταναλωτής δεν έχει τη δυνατότητα άμεσης επιλογής πλοίου, παρά μόνον έμμεσης επιλογής, δηλ. μέσω της ώρας αναχώρησης (βλ. απόφαση 210.ΠΙ/2002, Ολ.Ε.Α.)».

⁵⁸ Ενδεικτικά, στοιχεία του φακέλου «HY_1_email_01», «HY_1_email_06» και «HY_1_email_07».

⁵⁹ Βλ. <https://kerkyralines.com/> και <https://www.kerkyraseaways.gr/>.

⁶⁰ Βλ. ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4-6, καθώς και ενδεικτικά ΔΕΚ C-41/69, ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, Συλλ. 1969-1971, σελ.397, σκ. 111-113, ΠΕΚ T-13/89, Polypropylene, Συλλ.1992, ΙΙ-1021, σκ.

Αυτό συμβαίνει, για παράδειγμα, κάθε φορά που επιχειρήσεις εκφράζουν κοινή βούληση προς επίτευξη επιδιωκομένων τιμών ή επιδιωκομένου όγκου πωλήσεων ή κατανομής αγορών/πελατείας⁶¹.

39. Εξάλλου, δεν είναι αναγκαίο οι συμμετέχοντες να έχουν εκ των προτέρων συμφωνήσει σε ένα ολοκληρωμένο κοινό σχέδιο. Κατά πάγια νομολογία, η έννοια της συμφωνίας καταλαμβάνει, όχι μόνον συμβάσεις με τη στενή έννοια του όρου, αλλά και συμφωνίες κυρίων. Συμφωνία συνιστά και ο καθορισμός από μέρους των συμμετεχουσών σε μία συνάντηση επιχειρήσεων των «κανόνων παιχνιδιού» για τη συμπεριφορά τους στην αγορά, εφόσον εκφράστηκε η επιθυμία ή η ευχή να ακολουθηθεί η συγκεκριμένη συμπεριφορά⁶². Η ύπαρξη συμφωνίας εξάλλου μπορεί να προκύπτει άμεσα ή έμμεσα από τη συμπεριφορά των μερών, μπορεί δε να εφαρμόζεται σε ατελείς συνεννοήσεις, καθώς και σε επιμέρους και υπό όρους συμφωνίες κατά τη διαδικασία διαπραγμάτευσης, η οποία οδηγεί σε συμφωνία⁶³. Με βάση τα προεκτεθέντα, για την έννοια της συμφωνίας, είναι αδιάφορος ο γραπτός ή προφορικός τύπος, καθώς και ο δεσμευτικός ή μη χαρακτήρας της. Συναφώς, αδιάφορο είναι αν οι εκπρόσωποι που συμμετέχουν στη συμφωνία ήταν εξουσιοδοτημένοι να συνάπτουν συμφωνίες με αντίστοιχο περιεχόμενο⁶⁴.
40. Η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής αφορά μορφή συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων, η οποία, χωρίς να φθάνει μέχρι τη σύναψη συμφωνίας, αντικαθιστά ηθελημένα τους κινδύνους που ενέχει ο ανταγωνισμός με την έμπρακτη συνεργασία των επιχειρήσεων αυτών⁶⁵. Η απαίτηση αυτονομίας δράσης των επιχειρήσεων στην αγορά, που είναι συνυφασμένη με τις περί ανταγωνισμού διατάξεις⁶⁶, αντιτίθεται αυστηρώς σε κάθε άμεση ή έμμεση επαφή μεταξύ των επιχειρηματιών αυτών δυνάμενη, είτε να επηρεάσει τη συμπεριφορά ενός υφιστάμενου ή δυνητικού ανταγωνιστή στην αγορά, είτε να αποκαλύψει σε έναν ανταγωνιστή τη συμπεριφορά που ο επιχειρηματίας έχει αποφασίσει ή σκέπτεται να ακολουθήσει στην αγορά. Η προϋπόθεση δε της αμοιβαιότητας πληρούται οσάκις η από μέρους ενός ανταγωνιστή αποκάλυψη σε άλλον ανταγωνιστή των μελλοντικών του προθέσεων ή της μελλοντικής του συμπεριφοράς στην αγορά ζητήθηκε από τον δεύτερο ή ο επιχειρηματίας αυτός δεν εξέφρασε καμία επιφύλαξη ή αντίρρηση όταν ο ανταγωνιστής του γνωστοποίησε τις προθέσεις του⁶⁷. Κρίσιμο, εν προκειμένω είναι ότι οι

253, ΠΕΚ T-7/89, Hercules κατά Επιτροπής, Συλλ.1991, II-1711, σκ. 256, ΠΕΚ T-305/94, Limburge κατά Επιτροπής, Συλλ. 1999, II-945, σκ. 715, ΠΕΚ T-9/99, HFB Holding κατά Επιτροπής, Συλλ.2002, II-1498, σκ. 199.

⁶¹ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-41/69, ό.π., σκ. 112 και ΔΕΚ συνεκδ. υποθ. C- 209/78 έως 215/78 και 218/78, Heinz van Landewyck κατά Επιτροπής, Συλλ.1980, III-210, σκ. 86, καθώς και ΠΕΚ T-1/89, Rhône-Poulenc SA κατά Επιτροπής, Συλλ. 1991, II-1034, σκ. 120, T-15/89, Chemie Linz AG κατά Επιτροπής, Συλλ.1992, II-1280, σκ. 301, και T-310/94, Grueber και Weber GmbH & Co. KG κατά Επιτροπής, Συλλ. 1998, II-1048, σκ. 85, 87.

⁶² Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-204/00, Aalborg Portland A/S κατά Επιτροπής, Συλλ. I-123, σκ. 228, 248.

⁶³ Βλ. ενδεικτικά απόφαση Ευρ. Επιτροπής 2004/104/ΕΚ (Υπόθεση COMP/E-1/37.978/Μεθυλογλυκαμίνη), παρ. 172, EE L 038 της 10/02/2004 σ. 18 – 46, καθώς και ΕΑ 369/V/2007, σελ. 47.

⁶⁴ Βλ. απόφαση ΠΕΚ T-25/95 κ.λπ., Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. II-491, σκ. 928.

⁶⁵ Βλ. π.χ. ΠΕΚ T-30/91, Solvay SA κατά Επιτροπής, Συλλ. II-1775, σκ. 66, 75 και ΠΕΚ T-36/91, Imperial Chemical Industries Plc κατά Επιτροπής, ό.π.

⁶⁶ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 2780/2012, σκ. 5 (όπου και παραπομπές σε πάγια ενωσιακή νομολογία).

⁶⁷ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-40 επ./73, Suiker Unie κατά Επιτροπής, Συλλ. 1975, σελ. 507, σκ. 173-174, ΔΕΚ C-48/69 ICI κατά Επιτροπής, Συλλ. 1972-1973, σελ. 99, σκ.64, ΔΕΚ C-199/92 P, Huls κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής Συλλ. 1999, I-4336, σκ. 162-168 και 178, ΔΕΚ C-105/94 P, Συλλ. 1997, I-3001, σκ. 126, 135-136, 143, καθώς και αποφάσεις ΠΕΚ T-1/89 Rhône-Poulenc SA κατά Επιτροπής, Συλλ. 1991, II-1034, σκ. 101-103, 113-115 και

ανταγωνιστές εν γνώσει τους δέχονται ή προσχωρούν σε μηχανισμούς συμπαιγνίας που διευκολύνουν τον συντονισμό της εμπορικής τους πολιτικής.

41. Συναφώς, η έννοια της «εναρμονισμένης πρακτικής» περιλαμβάνει δύο στοιχεία – ένα υποκειμενικό και ένα αντικειμενικό, μεταξύ των οποίων πρέπει να υπάρχει αιτιώδης συνάφεια. Το **υποκειμενικό στοιχείο** συνίσταται στην εκδήλωση της βούλησης των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων προς εναρμόνιση και προϋποθέτει τη διαπίστωση αμοιβαίων επαφών μεταξύ των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων. Σύμφωνα με τη νομολογία, η έννοια της επαφής καταλαμβάνει «κάθε άμεση ή έμμεση επαφή μεταξύ των επιχειρηματιών, που έχει ως σκοπό ή αποτέλεσμα να επηρεάσει τη συμπεριφορά στην αγορά ενός τωρινού ή δυνητικού ανταγωνιστή είτε να αποκαλύψει σ' έναν τέτοιο ανταγωνιστή τη συμπεριφορά που ένας επιχειρηματίας έχει αποφασίσει ή αντιμετωπίζει να τηρήσει ο ίδιος στην αγορά»⁶⁸. Συνεπώς, η έννοια της επαφής ερμηνεύεται με ευρύ τρόπο. Ως προς το **αντικειμενικό στοιχείο**, η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής προϋποθέτει μεν συμπεριφορά των μετεχουσών επιχειρήσεων στην αγορά, δεν συνεπάγεται όμως κατ' ανάγκην ότι η εν λόγω συμπεριφορά θα πρέπει και να επιφέρει, συγκεκριμένα, το περιοριστικό του ανταγωνισμού αποτέλεσμα⁶⁹.
42. Κατά πάγια ενωσιακή νομολογία, τεκμαίρεται ότι οι επιχειρήσεις που ήρθαν σε επαφή μεταξύ τους με την έννοια που αναλύεται ανωτέρω, οι οποίες εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται στην αγορά, δεν μπορεί παρά να λαμβάνουν υπόψη τις πληροφορίες που έχουν ανταλλάξει με τους ανταγωνιστές τους ή έλαβαν από τους ανταγωνιστές τους, όταν καθορίζουν τη συμπεριφορά τους στην αγορά. Ήτοι για τις επιχειρήσεις που ήρθαν σε επαφή μεταξύ τους, με την έννοια που αναλύεται ανωτέρω, και εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται στην αγορά τεκμαίρεται ότι υφίσταται η απαιτούμενη κατά τον νόμο αιτιώδης συνάφεια μεταξύ εκδήλωσης βούλησης (υποκειμενικό στοιχείο) και συμπεριφοράς (αντικειμενικό στοιχείο) και άρα τεκμαίρεται ότι υφίσταται «εναρμονισμένη πρακτική» μεταξύ τους⁷⁰. Στον βαθμό που η μετέχουσα στη συνεννόηση επιχείρηση συνεχίζει να δραστηριοποιείται στην οικεία αγορά, το σχετικό τεκμήριο εφαρμόζεται έστω και αν η συνεννόηση προκύπτει από μία και μόνο επαφή των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων – ενισχύεται δε οσάκις οι επαφές λαμβάνουν χώρα σε τακτά διαστήματα επί μακρά χρονική περίοδο⁷¹.

121-123, ΠΕΚ T-9/99 HFB Holding κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, I-8224, σκ. 211-213, ΠΕΚ T-25/95 Cimenteries CBR κατά Επιτροπής, Συλλ. 1996, I-3786, σκ. 18-22 (περίληψη) και σκ. 1849, 1852, 1855, 1865, 3150, Βλ. επίσης ενδεικτικά ΔΕφαθ 1617/2009, σκ. 6.

⁶⁸ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-40/73, *Suiker Unie κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1975, σελ. 507, σκ. 174, ΔΕΚ C-199/92 P, *Huls κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής*, Συλλ. 1999, I-4287, σκ. 160.

⁶⁹ Βλ. ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4-6 καθώς και ενδεικτικά ΔΕΚ C-199/92 P, *Huls κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής*, Συλλ. 1999, I-4287, σκ. 158-167, ΔΕΚ C-49/92 P, *Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni SpA*, Συλλ. 1999, σελ I-4125, σκ.121-124.

⁷⁰ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-8/08, *T-Mobile Netherlands κ.λπ.*, Συλλ. 2009, σελ. I-4529, σκ. 51-53, με περαιτέρω παραπομπές και ΔΕΚ C-199/92 P, *Huls κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής*, Συλλ. 1999, I-4287, σκ. 161-162.

⁷¹ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-8/08, ό.π., σκ. 58- 62.

43. Τέλος, μια σύμπραξη μπορεί να συνιστά ταυτόχρονα συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική κατά την έννοια των σχετικών διατάξεων του νόμου και ο εν λόγω χαρακτηρισμός δεν είναι κρίσιμος για τη στοιχειοθέτηση τυχόν παράβασης⁷².

V.3 Παρεμπόδιση, περιορισμός ή νόθευση του ανταγωνισμού

44. Το άρθρο 1 παράγραφος 1 του Ν. 3959/2011 μνημονεύει ρητά, ως περιοριστικές του ανταγωνισμού, συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές, οι οποίες κατανέμουν τις αγορές ή τις πηγές εφοδιασμού ή καθορίζουν τις τιμές αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής.
45. Συμφωνίες/ εναρμονισμένες πρακτικές που έχουν ως αντικείμενό τους τον περιορισμό του ανταγωνισμού θεωρούνται εκείνες οι οποίες είναι από τη φύση τους ικανές να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Στις οριζόντιες συμφωνίες / εναρμονισμένες πρακτικές που έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού συμπεριλαμβάνονται, σαφώς, και οι σχετικές με την κατανομή αγορών και τον καθορισμό των τιμών⁷³. Κατά τη σχετική αξιολόγηση του αντικειμένου της σύμπραξης, δεν απαιτείται αντι-ανταγωνιστική πρόθεση, αλλά αρκεί το αντικειμενικά ενδεχόμενο αντι-ανταγωνιστικό αποτέλεσμα. Εφόσον το αντι-ανταγωνιστικό αποτέλεσμα είναι αντικειμενικά ενδεχόμενο, η σύμπραξη είναι απαγορευμένη, έστω και αν οι συμπράττοντες δεν αποσκοπούν στο αποτέλεσμα αυτό⁷⁴.
46. Η επίκληση αμυντικών επιχειρημάτων, όπως η τυχόν απόκλιση από τα συμφωνηθέντα, το δυσχερές οικονομικό περιβάλλον⁷⁵ ή ακόμη και η άγνοια ότι πτυχές της συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής μπορούσαν να θεωρηθούν παράνομες⁷⁶, δεν απαλλάσσουν τους αυτουργούς της παράβασης από τη διάπραξη της. Ούτε, επίσης, απαλλάσσει από την ευθύνη τις συμπράττοντες εταιρίες η τυχόν πεποίθησή τους ότι ενεργούσαν σύμφωνα με τον νόμο⁷⁷. Εξάλλου ο παραβατικός χαρακτήρας μιας σύμπραξης δεν αναιρείται επειδή επιδιώκεται με αυτήν και κάποιος νόμιμος σκοπός. Με άλλα λόγια, μια σύμπραξη δύναται να συνιστά εξ αντικειμένου

⁷² Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-49/92, σκ. 112-114, 131, ΔΕΚ C-8/08, ό.π, σκ. 29 επ., καθώς και ΠΕΚ T-5-6/00 Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied κατά Επιτροπής, Συλλ. 2003, II-5768, και ΠΕΚ T-7/89, ό.π, παρ. 264. Βλ. επίσης ΔΕφαθ 1617/2009, σκ. 6.

⁷³ Βλ. ενδεικτικά Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου [101] παράγραφος 3 [ΣΛΕΕ], παρ. 21 και 23. Για τον καθορισμό τιμών βλ. ενδεικτικά και ΠΕΚ T-374/94, T-375/94, T-384/94 και T-388/94 European Night Services κ.λπ κατά Επιτροπής, Συλλ. 1998, II-3146, σκ. 136. Για την κατανομή αγοράς/ πελατείας βλ. Βλ. ΔΕΚ 40/73, ό.π, ΔΕΚ 41/69 ACF Chemiefarma NV κατά Επιτροπής, Συλλ. 1970, σελ. 661. Βλ. επίσης ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ C-411/04P Mannesmannrohren-Werke κατά Επιτροπής, ΔΕΚ C-407/04P Dalmine κατά Επιτροπής, ΠΕΚ T-48/00 Corus UK κατά Επιτροπής, ΠΕΚ T-50/00 Dalmine κατά Επιτροπής, ΠΕΚ T-33/02 Britannia Alloys & Chemicals κατά Επιτροπής, ΠΕΚ T-64/02 Heubach κατά Επιτροπής, καθώς και απόφαση ΕΕ COMP/37.533 Χλωριούχος Χολίνη (επιβεβαιώθηκε ως προς το αντικείμενο της παράβασης σε ΠΕΚ 101/05, 111/05 BASF, UCB κατά Επιτροπής).

⁷⁴ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαθ 559/2010, σκ. 17, ΔΕφαθ 2891/2009, σκ. 18, και ΔΕφαθ 1682/2009, σκ. 27, όπου και εκτενείς παραπομπές σε σχετική ενωσιακή νομολογία. Βλ. επίσης ΔΕΚ C-29/83 & 30/83, Compagnie Royale Asturienne des Mines SA and Rheinzing GMBH κατά Επιτροπής, Συλλ.1984, σελ. 1680.

⁷⁵ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαθ 3529/2013, σκ. 13, ΔΕφαθ 548/2012, σκ. 16, καθώς και ΔΕΚ C-238/99 P, *Limburgse Vinyl Maatschappij and Others κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2002, I-8375, σκ. 487, ΠΕΚ T-217/03, ό.π., σκ. 90. Βλ. επίσης Απόφαση της Επιτροπής 2003/600/EK, *Γαλλικό βόειο κρέας*, Υπόθεση COMP/C.38.279/F3, σκ. 130.

⁷⁶ Βλ. ενδεικτικά C-246/86, ό.π., σκ. 40.

⁷⁷ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαθ 1001/2006, σκ. 20.

περιορισμό του ανταγωνισμού, ακόμη και στην περίπτωση που εξυπηρετεί και άλλους (θεμιτούς ή/και νόμιμους) σκοπούς⁷⁸. Συναφώς, εφόσον διαπιστώνεται το περιοριστικό αντικείμενο των εν λόγω συμβάσεων, δεν είναι απαραίτητο να εξεταστεί το τυχόν επιχειρηματικό συμφέρον των συμβαλλόμενων. Είναι, δηλαδή, αδιάφορο το ζήτημα αν η συμμετοχή κάποιας επιχείρησης στην εν λόγω σύμπραξη, για την οποία υπάρχουν έγγραφες αποδείξεις, υπαγορεύθηκε από συγκεκριμένους εμπορικούς λόγους ή ήταν κατ' εκτίμηση οικονομικά λογική ή πρόσφορη⁷⁹.

Καθορισμός τιμών

47. Κατά πάγια νομολογία, ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών συνιστά πρόδηλο περιορισμό του ανταγωνισμού και την κυριότερη περίπτωση εξ αντικειμένου νόθευσης του ανταγωνισμού⁸⁰.
48. Αντικείμενο του εν λόγω περιορισμού μπορεί να είναι ο καθορισμός συγκεκριμένων τιμών, κλίμακας τιμών, τιμών στόχων, τιμών πλαισίων, ενδεικτικών τιμών καθώς και ο καθορισμός παραμέτρων της τιμής, όπως ο καθορισμός συγκεκριμένων εκπτώσεων, περιθωρίων κέρδους και προμηθειών⁸¹. Επομένως, ο όρος «τιμές» λαμβάνεται υπό ευρεία έννοια περικλείοντας και τις εκπτώσεις, περιθώρια κέρδους ακόμα και συστάσεις τιμών. Επιπλέον, υπάρχουν πολλοί τρόποι καθορισμού τιμής, μέσω π.χ. του καθορισμού κατώτατης τιμής ή ποσοστού αύξησης μιας τιμής. Οι συμφωνίες περί καθορισμού κατώτατης τιμής, σε κάθε περίπτωση, αποτελούν απαγορευμένο καθορισμό τιμών⁸².

Κατανομή αγορών

49. Κατά πάγια νομολογία, οι συμφωνίες περί κατανομής αγορών ενέχουν σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού και επιφέρουν τη στεγανοποίηση των αγορών⁸³.
50. Αντικείμενο των εν λόγω συμφωνιών μπορεί να είναι π.χ. η μη δραστηριοποίηση του ενός ανταγωνιστή στην εδαφική περιοχή του άλλου ή η κατανομή πελάτων μεταξύ των ανταγωνιστών⁸⁴.

---

⁷⁸ Βλ. ΣτΕ 2775/2014, σκ. 9 και ΣτΕ 2007/2013 σκ. 17, με εκτενείς παραπομπές σε πάγια ενωσιακή νομολογία καθώς και ενδεικτικά ΔΕΚ C-209/07, Beef Industry Development and Barry Brothers, Συλλ. 2008, σελ. I-8637, σκ. 21, ΔΕΚ C-551/03P, General Motors κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σελ. I-3173, σκ. 64, ΠΕΚ T-49/02, Brasserie Nationale κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005 σελ. II-3033, σκ. 85 και ΔΕΚ C-96/82, ό.π., σκ. 25.

⁷⁹ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-403/04P και C-405/04P Sumitomo Metal Industries Ltd και Nippon Steel Corp. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2007, I-729, σκ. 46 ΔΕΚ C-204/00 P, ό.π., σκ. 335.

⁸⁰ Βλ. ενδεικτικά ΠΕΚ T-374/94, *European Night Services κ.λπ κατά της Επιτροπής*, Συλλ. 1998, σελ. II- 3141, σκ. 136 και ΓενΔΕΕ T-208/08, ό.π., σκ. 73.

⁸¹ Βλ. Δ. Τζουγανάτος, *Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού*, 2^η Έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, Α. Μικρουλέα §8 Ο περιορισμός του ανταγωνισμού, σελ. 312 (1^{ος} τόμος) και τη σχετική νομολογία στην οποία παραπέμπει.

⁸² Ο.π. σελ. 314 και τη σχετική βιβλιογραφία στην οποία παραπέμπει.

⁸³ Βλ. ενδεικτικά ΠΕΚ T- 241/01 Scandinavian airline Systems κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005, II-2917, σκ. 85.

⁸⁴ Βλ. Δ. Τζουγανάτος, *Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού*, 2^η Έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, Α. Μικρουλέα §8 Ο περιορισμός του ανταγωνισμού, σελ. 347 - 353 (1^{ος} τόμος) και τη σχετική νομολογία στην οποία παραπέμπει.

Οι συμφωνίες αυτές έχουν σαν σκοπό και αποτέλεσμα τη νόθευση της συνήθους ανταγωνιστικής διαδικασίας⁸⁵.

VI. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

51. Η παράθεση των γεγονότων που ακολουθεί θεμελιώνεται στο σύνολο των στοιχείων του φακέλου της υπό εξέταση υπόθεσης και λαμβάνει υπόψη της την ανεπιφύλακτη και ρητή παραδοχή από τα μέρη που υπέβαλαν Προτάσεις Διευθέτησης Διαφοράς των πραγματικών περιστατικών και του νομικού χαρακτηρισμού τους. Συγκεκριμένα, για τις δύο προαναφερθείσες κοινοπραξίες προέκυψαν κυρίως τα εξής:

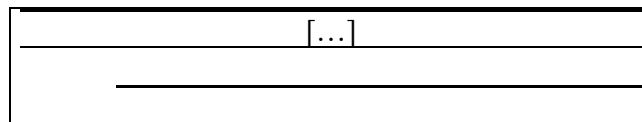
VI.1 ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

52. Κατά τον επιτόπιο έλεγχο στην Kerkyra Lines, στο γραφείο του Αθανάσιου Κουλούρη (Πρόεδρος & Νόμιμος εκπρόσωπος), βρέθηκε έγγραφο, με αναγραφόμενη ημερομηνία 24.01.2019⁸⁶, το οποίο εστάλη από το email του ίδιου προς τον [...] της Kerkyra Lines⁸⁷ στις 24.01.2019. Στο έγγραφο αναφέρεται «Ο οξύς ανταγωνισμός έχει οδηγήσει σε υπερβολικά χαμηλές τιμές με αποτέλεσμα οι ναυτικές εταιρίες να καταγράφουν μεγάλες ζημιές». Και συνεχίζει προτείνοντας τα εξής: «1. Για το υπόλοιπο της τρέχουσας δρομολογιακής περιόδου: Α. Να οριστούν κατώτερες επιτρεπόμενες τιμές χρέωσης με τις αντίστοιχες ρήτρες. [...] συγχρόνως να προσδιοριστεί ο χρόνος έναρξης και ο τρόπος επίτευξης τήρησης και διασφάλισης της συμφωνίας βάση των συμφωνηθέντων ποσοστών.

[...].

53. Ο Αθ. Κουλούρης αναφέρει⁸⁸ απαντώντας σε σχετική ερώτηση στην κατάθεσή του [...]»⁸⁹.

54. Έγγραφο με ακριβώς ίδιο περιεχόμενο βρέθηκε στο γραφείο του Απ. Σουλιώτη (Διαχειριστής της Kerkyra Seaways) ημερομηνίας 26.01.2019, [...]»⁹⁰:

55. Ο Απ. Σουλιώτης αναφέρει, απαντώντας σε σχετική ερώτηση στην κατάθεσή του⁹¹, πως πρόκειται για καταγραφή γενικών σκέψεων. Αιτιολογεί αυτές τις σκέψεις σαν αποτέλεσμα του έντονου ανταγωνισμού μεταξύ των κοινοπραξιών το διάστημα τέλος 2018 με αρχές 2019, όπου οι τιμές έφτασαν, όπως ισχυρίζεται, σε μη βιώσιμο επίπεδο. Για την επιστολή αναφέρει πως δεν την

⁸⁵ Βλ. Απόφαση Ευρ. Επιτροπής ΑΤ.39610 - Power Cables, παρ. 524 και επ., Απόφαση Ευρ. Επιτροπής COMP/37.533 Choline Chloride, παρ. 136-144 (επιβεβαιώθηκε ως προς το αντικείμενο της παράβασης σε ΠΕΚ 101/05, 111/05 BASF, UCB κατά Επιτροπής).

⁸⁶ Έγγραφο ΕΑ, α/α 1.

⁸⁷ Βλ. ενότητα II.1. Επιπλέον, ο [...] Ν.Ε. Ευαγγελίστρια Ρίου και από κοινού με τον Α. Κουλούρη εκπρόσωπος της Ν.Ε. Αγάθαρχος. Οι εν λόγω Ν.Ε., όπως προαναφέρθηκε, είναι μέλη της Κοινοπραξίας Kerkyra Lines.

⁸⁸ Βλ. Ερώτ. 12 κατάθεση Αθ. Κουλούρη

⁸⁹ Ο.π.

⁹⁰ Έγγραφο ΝΛ, α/α 1 και 4 (όμοια). Η έμφαση της Απόφασης.

⁹¹ Ερωτ. 14 στην κατάθεσή του.

συνέταξε ο ίδιος και δεν γνωρίζει ποιος το έκανε. Όπως διευκρίνισε, επίσης, το έγγραφο αναφέρεται σε μια «μίνιμουμ τιμή εισιτηρίου, που θα έπρεπε να υπάρχει, για να μην πουλάει κανείς κάτω από αυτή την τιμή»⁹².

56. Πριν τη σύνταξη του ως άνω εγγράφου, σύμφωνα με τις εμπλεκόμενες κοινοπραξίες, είχαν προηγηθεί τα παρακάτω. Οι κοινοπραξίες που δραστηριοποιούνταν στην πορθμειακή σύνδεση Ηγουμενίτσα - Κέρκυρα, έκαναν προκαταρκτικές επαφές για τα δρομολόγια της περιόδου Απρ. - Οκτ. 2019. Καθώς δεν κατάφεραν να συμφωνήσουν, το Υπουργείο έστειλε επιστολή προς τις εταιρίες, ημερομηνίας 03.10.2018. Σε αυτήν γίνεται αναφορά σε συνάντηση στο Υπουργείο, με τη συμμετοχή των εταιριών, η οποία έλαβε χώρα την 21.09.2018, με σκοπό την οριστικοποίηση των δρομολογίων. Όπως αναφέρεται στην επιστολή «...κατά την αποχώρηση των παρευρισκόμενων από την αίθουσα επικρατούσε η αντίληψη ότι η επίτευξη οριστικής συμφωνίας είναι προ των πυλών». Κατόπιν πρόσκλησης στις εταιρίες για τις απόψεις τους, το Υπουργείο αποφάσισε, με την εν λόγω επιστολή, τον περιορισμό των δρομολογίων από 33 σε 28. Περαιτέρω, το Υπουργείο κάλεσε τις εταιρίες να τροποποιήσουν τις αρχικές δηλώσεις δρομολογίων τους, ώστε να μην συμπίπτουν και να τηρείται το ελάχιστο χρονικό όριο διαφοράς μεταξύ τους. Σε συνέχεια των ανωτέρω, και καθώς φαίνεται πως δεν υπήρξε περαιτέρω εξέλιξη, το Υπουργείο εξέδωσε Έντυπο Σήμα την 19.10.2018 με το οποίο κλήθηκαν οι εταιρίες να επιδείξουν τη «μέγιστη δυνατή συνεννόηση για την οριστικοποίηση προγράμματος δρομολογίων...για την περίοδο από 01.04.2019 έως 30.09.2019»⁹³.
57. Η ως άνω συμφωνία εφαρμόστηκε ως προς τις κατώτατες τιμές εισιτηρίων και την κατανομή δρομολογίων⁹⁴.

VI.2 ΝΟΜΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

58. Από το γεγονός ότι βρέθηκε έγγραφο με το ίδιο περιεχόμενο και στις δύο κοινοπραξίες, ως περιγράφεται ανωτέρω, προκύπτει με σαφήνεια ότι υπήρξαν άμεσες ή έμμεσες επαφές μεταξύ των δύο ανταγωνιστριών επιχειρήσεων. Στο έγγραφο που βρέθηκε αποκαλύπτεται μελλοντική συμπεριφορά για την πορθμειακή σύνδεση Ηγουμενίτσα – Κέρκυρα - Ηγουμενίτσα αφορώσα τις τιμές των εισιτηρίων και τις δηλώσεις δρομολογίων των κοινοπραξιών. Στις χειρόγραφες σημειώσεις που περιγράφονται ανωτέρω, αναφέρεται συγκεκριμένη ελάχιστη τιμή εισιτηρίου επιβατών και ΙΧ οχημάτων, καθώς και συγκεκριμένο ποσοστό μέγιστης χορηγούμενης έκπτωσης για τα ναύλα των φορτηγών. Οι κοινοπραξίες έλαβαν υπόψη τις εν λόγω πληροφορίες και καθόρισαν τη συμπεριφορά τους στη σχετική αγορά, πέραν των νόμιμων υποχρεώσεών τους, για την από κοινού κατάρτιση δρομολογίων. Συναφώς, οι κοινοπραξίες Kerkyra Lines και Kerkyra Seaways προέβησαν σε ένα κοινό σχέδιο καθορισμού κατώτατων τιμών εισιτηρίων και κατανομής αγορών (ορισμού αριθμού δρομολογίων μεταξύ τους) μέσω της πρότασης συνεργασίας που ευρέθη και στις δύο κοινοπραξίες, στην οποία εκφράστηκε η πρόθεση των κοινοπραξιών να συμπεριφερθούν κατά ορισμένο τρόπο στην αγορά πορθμειακής σύνδεσης Ηγουμενίτσα – Κέρκυρα – Ηγουμενίτσα. Στόχος της σύμπραξης ήταν η διαμόρφωση κατώτατων επιτρεπόμενων

⁹² Ερωτ. 14 στην κατάθεσή του.

⁹³ Τα συγκεκριμένα έγγραφα προσκομίστηκαν από τον Απ. Σουλιώτη κατά την κατάθεσή του.

⁹⁴ Βλ. ΠΔΔ Kerkyra lines Α. 3) και ΠΔΔ Kerkyra Seaways Α.3.

τιμών εισιτηρίων και η διαμόρφωση κοινώς αποδεκτού προγράμματος δρομολογίων για το μέλλον. Εν ολίγοις, στόχος της σύμπραξης ήταν η διαμόρφωση τιμών σε διαφορετικά επίπεδα από αυτά στα οποία θα είχαν διαμορφωθεί υπό συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού μεταξύ των κοινοπραξιών και η κατανομή των πελατών μεταξύ τους.

59. Τα επιμέρους στοιχεία της συμφωνίας και οι ενέργειες που περιγράφονται ανωτέρω, ανεξαρτήτως του εάν εφαρμόστηκαν, εμπίπτουν στην έννοια της «συμφωνίας/εναρμονισμένης πρακτικής» του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011, καθώς στηρίζονται στην ύπαρξη αμοιβαίων επαφών, με στόχο τον περιορισμό (αρχικά) της αυτονομίας της επιχειρηματικής πολιτικής των δύο κοινοπραξιών και (εν συνεχεία) της αβεβαιότητας εκάστου ως προς τη συμπεριφορά του ανταγωνιστή του ως προς την τιμολόγηση και τα δρομολόγια στη σχετική αγορά.
60. Σε σχέση, δε, με τον αντι-ανταγωνιστικό χαρακτήρα των συμφωνιών/εναρμονισμένων πρακτικών που παρατέθηκαν ανωτέρω, αυτός είναι πρόδηλος. Οι εν λόγω πρακτικές περιορίζουν εξ'αντικειμένου τον ανταγωνισμό μέσω του καθορισμού τιμών και της κατανομής αγοράς μεταξύ των εμπλεκόμενων κοινοπραξιών.
61. Ως προς τη διάρκεια, η παράβαση έχει ως ημερομηνία έναρξης την 24.01.2019, ημερομηνία του εγγράφου του Αθ. Κουλούρη⁹⁵, και ως ημερομηνία λήξης την 09.07.2020, ημερομηνία κατά την οποία έλαβε χώρα ο επιτόπιος έλεγχος της ΓΔΑ στις έδρες των κοινοπραξιών^{96,97}.

VI.3 ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘ. 1 ΠΑΡ. 3 ΤΟΥ Ν. 3959/2011

62. Στην υπό κρίση υπόθεση, βάσει των στοιχείων του φακέλου, δεν νοείται ατομική εξαίρεση βάσει του άρθρ. 1 παρ. 3 του Ν. 3959/2011 των συμφωνιών/εναρμονισμένων πρακτικών που διαπιστώθηκαν για καμία από τις εμπλεκόμενες κοινοπραξίες⁹⁸, κυρίως λόγω της φύσης των υπό εξέταση πρακτικών (ιδιαίτερος σοβαροί περιορισμοί του ανταγωνισμού) που αποκλείει την επέλευση αντικειμενικών οικονομικών πλεονεκτημάτων από τις εξεταζόμενες πρακτικές ή τον προσπορισμό οφέλους στους καταναλωτές.

VI.4 ΑΡΘΡΟ 101 ΣΛΕΕ-ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ-ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΕΝΔΟΕΝΩΣΙΑΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

63. Αντίστοιχη με τη διάταξη του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 είναι η διάταξη του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 81 παρ. 1 της ΣυνθΕΚ)⁹⁹. Μοναδική επιπλέον προϋπόθεση της εκ

⁹⁵ Βλ. ενότητα VI.1 ανωτέρω.

⁹⁶ Βλ. ενότητα I ανωτέρω.

⁹⁷ Βλ. ενδεικτικά Απόφαση ΕΑ 563/VII/2013 παρ. 266 και Απόφαση ΕΑ 670/2018 παρ. 488 (και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

⁹⁸ Βλ. σχετικά Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 (νυν 101) παρ. 3 της Συνθήκης, ΕΕ C 101/27.04.2004. Βλ. και άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 και άρθρο 4 Ν. 3959/2011 ως προς το βάρος απόδειξης της συνδρομής των σωρευτικών προϋποθέσεων του άρθρου 1 παρ. 3 του Ν. 3959/2011. Βλ. επίσης ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17.

⁹⁹ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 1731/2001, σκ. 4.

παράλληλου εφαρμογής της ενωσιακής διάταξης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 3 παρ. 1 του Κανονισμού 1/2003¹⁰⁰, σε σχέση με τη διάταξη του εθνικού δικαίου αποτελεί αυτή της δυνατότητας σοβαρής επίδρασης στο ενδοενωσιακό εμπόριο¹⁰¹, η τυχόν πλήρωση της οποίας θα πρέπει να εξεταστεί στην κρινόμενη υπόθεση.

64. Κατά πάγια νομολογία, για να μπορεί μια σύμπραξη να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών πρέπει, βάσει ενός συνόλου νομικών και πραγματικών στοιχείων, να μπορεί να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική, επίδραση στα εμπορικά ρεύματα μεταξύ κρατών μελών¹⁰², με τρόπο αισθητό¹⁰³. Έτσι, το ενδοενωσιακό εμπόριο μπορεί να επηρεαστεί σε περιπτώσεις, στις οποίες η οικεία αγορά είναι η εθνική αγορά ή τμήμα της¹⁰⁴, και σε κάθε περίπτωση σημαντικό τμήμα της εσωτερικής αγοράς¹⁰⁵. Στην περίπτωση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, ο αισθητός χαρακτήρας του επηρεασμού εκτιμάται ιδίως κατ' αναφορά προς τη θέση και τη σημασία των μερών στην αγορά των σχετικών προϊόντων¹⁰⁶, τη φύση της συμφωνίας ή της πρακτικής και τη φύση των καλυπτόμενων προϊόντων/υπηρεσιών¹⁰⁷. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι συμφωνίες που καλύπτουν περισσότερα του ενός κράτη-μέλη¹⁰⁸ ή συμφωνίες που αφορούν σε προϊόντα που εύκολα εισάγονται/ εξάγονται¹⁰⁹ δύνανται να θεωρηθούν ότι επηρεάζουν από τη φύση τους το ενδοενωσιακό εμπόριο.

65. Στο πλαίσιο αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Ανακοίνωσή της de minimis επισημαίνει ότι οι συμφωνίες μεταξύ μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), όπως αυτές ορίζονται στην εκάστοτε ισχύουσα Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δε δύνανται καταρχήν να επηρεάσουν το

---

¹⁰⁰ Κανονισμός (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου της 16.12.2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης (ΕΕ L 1/1, 04.01.2003).

¹⁰¹ Πρόκειται για αυτόνομο κριτήριο δικαίου το οποίο πρέπει να εκτιμάται ad hoc και το οποίο οριοθετεί το πεδίο εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού, περιορίζοντάς το στις συμφωνίες και πρακτικές που δύνανται να έχουν ένα ελάχιστο επίπεδο διασυνοριακών επιπτώσεων στο εσωτερικό της Ένωσης. Βλ. σχετικά Ανακοίνωση Ε.Επ. - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης (ΕΕ C 101/81, 27.04.2004), παρ. 12-13, 18 και 44, καθώς και τη σχετική νομολογία στην οποία γίνεται αναφορά.

¹⁰² Βλ. ΔΕΚ C-209-215/78 και 218/78, Van Landewyck, σκ. 170, C-219/95P, Ferriere Nord Spa, σκ. 20, απόφαση ΕΑ 370/V/2007 και Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 9-12.

¹⁰³ Βλ. απόφαση ΕΑ 277/IV/2005 με παραπομπή στις αποφάσεις ΔΕΚ C-8/72, Vereniging van Cementhandelaren, σκ. 29, και C-42/84, Remia κ.λπ., σκ. 22, και ΠΕΚ T-29/92, SPO κ.λπ., σκ. 299. Βλ. και Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 33 και 74.

¹⁰⁴ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 22.

¹⁰⁵ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 78 επ.

¹⁰⁶ Βλ. ΔΕΚ C-306/96, Javico, σκ. 17, και ΠΕΚ T-65/89, BPB Industries και British Gypsum, σκ. 138 και Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 44.

¹⁰⁷ Βλ. ΠΕΚ T-65/89, BPB Industries και British Gypsum, σκ. 138 και Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 45.

¹⁰⁸ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 29.

¹⁰⁹ Ο.π., παρ. 30

ενδοενοσιακό εμπόριο¹¹⁰. Βάσει της σχετικής Σύστασης¹¹¹ στην έννοια των ΜΜΕ περιλαμβάνονται οι επιχειρήσεις των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. € ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού τα 43 εκατ. € και οι οποίες απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζόμενους, στους οποίους περιλαμβάνονται τόσο οι μισθωτοί όσο και οι εταίροι που ασκούν τακτική δραστηριότητα εντός της επιχείρησης και προσπορίζονται οικονομικά πλεονεκτήματα από αυτή¹¹². Η απουσία επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ κρατών-μελών τεκμαίρεται από το γεγονός ότι οι δραστηριότητες των ΜΜΕ έχουν συνήθως τοπικό ή το πολύ περιφερειακό χαρακτήρα. Οι ΜΜΕ εντούτοις μπορούν να εμπίπτουν στις διατάξεις του ενωσιακού δικαίου, όταν ασκούν διασυνοριακή οικονομική δραστηριότητα¹¹³. Τέλος, οι συμφωνίες που έχουν τοπικό χαρακτήρα δε δύνανται, αυτές καθ'αυτές, να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών, ακόμα και αν η τοπική αγορά βρίσκεται σε συνοριακή περιοχή¹¹⁴.

66. Εν προκειμένω, κατά την εκτίμηση της Υπηρεσίας, δεν υφίσταται η προαναφερόμενη δυνατότητα αισθητού επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ των κρατών-μελών και, κατά συνέπεια, δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου παράλληλα με το εθνικό δίκαιο. Και τούτο διότι η υπό κρίση σύμπραξη στον κλάδο πορθμειακής σύνδεσης Ηγουμενίτσας – Κέρκυρας αφορά σε παρεχόμενη υπηρεσία θαλάσσιας μεταφοράς επιβατών, μονίμων κατοίκων, επισκεπτών και τουριστών (Ελλήνων και αλλοδαπών) από την ηπειρωτική χώρα σε ένα νησί. Ακόμα και η μεταφορά εμπορευμάτων μέσω των φορτηγών οχημάτων αφορά στην κάλυψη των αναγκών του νησιού ή την προώθηση προς την ηπειρωτική χώρα των παραγόμενων προϊόντων του νησιού, δεδομένου ότι ο λιμένας της Κέρκυρας είναι κυρίως ένας επιβατηγός λιμένας και σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί λιμένα μεταφόρτωσης φορτίου. Είναι επομένως, ένας τοπικής εμβέλειας λιμένας που σε καμία περίπτωση δεν διευκολύνει τις διασυνοριακές συναλλαγές. Αυτό γίνεται εμφανές και από το γεγονός ότι οι συμπράττουσες κοινοπραξίες δεν ασκούν διασυνοριακή οικονομική δραστηριότητα. Περαιτέρω, η υπό κρίση σύμπραξη δεν είναι από τη φύση της ικανή να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών, καθώς δεν αφορά σε εισαγωγές ή εξαγωγές ούτε καλύπτει περισσότερα του ενός κράτη-μέλη.

67. Πέραν των ανωτέρω, οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις εμπίπτουν στην έννοια των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), οι συμφωνίες μεταξύ των οποίων δεν δύνανται συνήθως να επηρεάσουν το

---

¹¹⁰ Ανακοίνωση Ε.Επ. σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας που δεν περιορίζουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 101 παρ. 1 της ΣΛΕΕ (*de minimis*) (EE C 291/1, 30.08.2014), παρ. 4, υποσ. 5. Επίσης βλ. και Ανακοίνωση Ε.Επ. - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης (EE C 101/81, 27.04.2004), παρ. 50. Η απουσία επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ κρατών-μελών τεκμαίρεται από το γεγονός ότι οι δραστηριότητες των ΜΜΕ έχουν συνήθως τοπικό ή το πολύ περιφερειακό χαρακτήρα. Ωστόσο, οι ΜΜΕ μπορούν να εμπίπτουν στις διατάξεις του ενωσιακού δικαίου, ιδίως όταν ασκούν διασυνοριακή οικονομική δραστηριότητα.

¹¹¹ Σύσταση Ε.Επ. της 06.05.2003 σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (EE L 124/36, 20.05.2003).

¹¹² Βλ. Παράρτημα της ανωτέρω Σύστασης, άρθρο 2 παρ. 1 και άρθρο 5. Σημειώνεται ότι τα προαναφερόμενα στοιχεία αφορούν την τελευταία κλεισμένη διαχειριστική χρήση (βλ. Παράρτημα, άρθρο 4 παρ. 1).

¹¹³ Βλ. Ανακοίνωση Ε.Επ. - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης (EE C 101/81, 27.04.2004), παρ. 50.

¹¹⁴ Βλ. Ανακοίνωση Ε.Επ. - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης (EE C 101/81, 27.04.2004), παρ. 91.

ενδοενοσιακό εμπόριο¹¹⁵. Ειδικότερα, αφενός ο κύκλος εργασιών έκαστης εξ αυτών υπολείπεται κατά πολύ των 50 εκατ. ευρώ και αφετέρου ο αριθμός των εργαζομένων έκαστης εξ αυτών υπολείπεται κατά πολύ των 250 εργαζομένων¹¹⁶.

68. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, συνάγεται ότι δεν μπορεί να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι οι υπό κρίση πρακτικές δύνανται να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών-μελών. Κατά συνέπεια, δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ.

VII. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ

VII.1 ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ - ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΥΨΟΥΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

69. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 1 του Ν. 3959/2011, εφόσον η ΕΑ μετά από σχετική έρευνα διαπιστώσει παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του ίδιου νόμου, μπορεί με απόφασή της να υποχρεώσει τις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που υπέπεσαν στην παράβαση να παύσουν αυτή και να την παραλείπουν στο μέλλον ή/και να τους επιβάλει πρόστιμο. Περαιτέρω, βάσει του άρθρου 25 παρ. 2 περ. α του Ν. 3959/2011, το πρόστιμο μπορεί να ανέλθει μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση ή, αν αυτή συνεχίζεται μέχρι την έκδοση της απόφασης, της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης. Ανάλογες διατάξεις ισχύουν και στο ενωσιακό δίκαιο¹¹⁷.
70. Για τον καθορισμό του προστίμου, σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 2 υπό στ. α του Ν. 3959/2011, λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα, η γεωγραφική έκταση της παράβασης, η διάρκεια και το είδος της συμμετοχής της συγκεκριμένης επιχείρησης στην παράβαση, καθώς και το οικονομικό όφελος που αυτή αποκόμισε.
71. Σύμφωνα με την από 12.05.2006 Ανακοίνωσή της αναφορικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, η ΕΑ «... καθορίζει ένα βασικό ποσό προστίμου για κάθε επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης ... εφόσον το κρίνει σκόπιμο, προσαυξάνει ή μειώνει το βασικό ποσό, ανάλογα με το εάν συντρέχουν αντίστοιχα επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις»¹¹⁸. Ειδικότερα το βασικό ποσό του προστίμου προκύπτει ως εξής: α) ορίζεται ποσοστό έως 30% επί των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης από προϊόντα ή υπηρεσίες που αφορά η παράβαση με κριτήριο τη σοβαρότητα της, και β) το ποσοστό αυτό υπολογίζεται επί των ως άνω εσόδων για κάθε έτος της παράβασης

¹¹⁵ Βλ. παρ. 65 ανωτέρω.

¹¹⁶ Βλ. ανωτέρω ενότητα II.

¹¹⁷ Βλ. Κανονισμό (ΕΚ) 1/2003 της 16ης Δεκεμβρίου 2002, ΕΕ L 1/1 της 4.1.2003, άρθρο 5 αναφορικά με τις εξουσίες των αρχών ανταγωνισμού των κρατών-μελών για την επιβολή προστίμων, καθώς και άρθρο 23 αναφορικά με τις αντίστοιχες εξουσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

¹¹⁸ Βλ. παρ. 6-7.

αθροιστικά¹¹⁹. Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της ΕΑ της 17.07.2009¹²⁰ αναφορικά με το εύρος των ακαθαρίστων εσόδων που χρησιμοποιούνται ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου, η ΕΑ λαμβάνει κάθε φορά υπόψη το σύνολο των ακαθαρίστων εσόδων της επιχείρησης στη σχετική/-ές αγορά/-ές προϊόντων που αφορά η διαπιστωθείσα παράβαση. Και τούτο, διότι, η σχετική αγορά προϊόντων αποτελεί συνήθως ασφαλές κριτήριο για τον προσδιορισμό της αξίας πωλήσεων των προϊόντων που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από την παράβαση, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται με τον τρόπο αυτό και ο επιδιωκόμενος αποτρεπτικός χαρακτήρας του προστίμου¹²¹. Το ποσοστό επί των ακαθαρίστων εσόδων της επιχείρησης υπολογίζεται για όλη τη χρονική διάρκεια της συμμετοχής της στην παράβαση¹²².

72. Προκειμένου να αξιολογηθεί η σοβαρότητα της παράβασης, η ΕΑ λαμβάνει υπόψη ιδίως το είδος της παράβασης, τα αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα που προκλήθηκαν ή απειλήθηκε να προκληθούν στην αγορά, το ειδικό βάρος κάθε επιχείρησης στην παράβαση, το οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν οι παραβάτες, την οικονομική δύναμη των εμπλεκόμενων στη σχετική αγορά, καθώς και την έκταση της γεωγραφικής αγοράς¹²³.
73. Για να υπολογισθεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος ύπαρξης της σύμπραξης, ήτοι η περίοδος από την ημερομηνία σύναψής της μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσε να ισχύει¹²⁴. Προκειμένου να αποδείξει μια συμμετέχουσα στη σύμπραξη ότι έθεσε τέρμα στη συμμετοχή της πρέπει να παρέχει επαρκείς αποδείξεις περί απόσυρσης ή αποστασιοποίησης ή έστω περί καταγγελίας της παράνομης συμπεριφοράς¹²⁵.
74. Το βασικό ποσό του προστίμου μπορεί να προσαυξάνεται ή να μειώνεται αναλόγως εάν συντρέχουν επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις αντίστοιχα¹²⁶. Το τελικό ποσό του προστίμου, το οποίο προκύπτει κατόπιν της προσαύξησης ή της μείωσης του βασικού ποσού του

---

¹¹⁹ Βλ. από 12.05.2006 Ανακοίνωση ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του Ν. 703/1977, όπως ισχύει, παρ. 8.

¹²⁰ Ανακοίνωση ΕΑ – Ερμηνεία αναφορικά με το εύρος των ακαθαρίστων εσόδων από προϊόντα ή υπηρεσίες που καθορίζουν το βασικό ποσό προστίμου σε περίπτωση παράβασης των άρθρων 1, 2 και 2Α του Ν. 703/1977 και 81, 82 ΣυνθΕΚ.

¹²¹ Βλ. ενδεικτικά και ΕΑ 642/2017, παρ. 290, ΔΕφΑΘ 2094/2007, σκ. 12 (η οποία αντικατοπτρίζει πάγια ενωσιακή νομολογία).

¹²² Το γεγονός ότι κάποιος από τους συμμετέχοντες μπορεί να μην έλαβε μέρος σε όλη την έκταση του αντιανταγωνιστικού σχεδίου, ή μπορεί να είχε περιθωριακό σχετικά ρόλο κατά το μέρος της συμμετοχής του στη σύμπραξη, αποτελούν στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη στο στάδιο του προσδιορισμού της σοβαρότητας της παράβασης και της επιμέτρησης της ποινής. Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΔΕΕ C-49/92, ό.π. κυρίως σκ. 78-81, 83-85 και 203. Βλ. επίσης αποφάσεις ΔΕΚ C-204/00 κ.λπ. Aalborg Portland κατά Επιτροπής, ό.π. και απόφαση ΠΕΚ T-25/95 κ.λπ. Cimenteries κατά Επιτροπής, ό.π. και απόφαση ΔΕΚ C-49/92 Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, ό.π. σκ. 90.

¹²³ Βλ. από 12.05.2006 Ανακοίνωση ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του Ν. 703/1977, όπως ισχύει, παρ. 10.

¹²⁴ Βλ. απόφαση ΠΕΚ της 27.07.2005, T-49 έως T-51/02, Brasserie nationale κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 185.

¹²⁵ Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΠΕΚ της 29.11.2005, T-62/02, Union Pigments κατά Επιτροπής, σκ. 42, και την απόφαση της Ε.Επ. της 20.12.2001, υπόθεση COMP/E-1/36.212 (αυτογραφικό χαρτί), σκ. 261.

¹²⁶ Βλ. από 12.05.2006 Ανακοίνωση ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του Ν. 703/1977, όπως ισχύει, παρ. 14-15.

προστίμου, δεν μπορεί να υπερβαίνει το προαναφερόμενο ποσοστό του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών που ορίζει το άρθρο 25 του Ν. 3959/2011.

75. Τέλος, η ΕΑ με την έκδοση απόφασης για τη διευθέτηση της διαφοράς κατ' απλοποιημένη διαδικασία μειώνει κατά 15% το ύψος του προστίμου που θα επέβαλε σε περίπτωση μη διευθέτησης, σύμφωνα με το άρθρο 25 του Ν. 3959/2011 και την προαναφερόμενη από 12.05.2006 Ανακοίνωσή της¹²⁷.
76. Η ΕΑ δύναται να αποκλίνει από τη μέθοδο υπολογισμού του προστίμου που προβλέπεται στην από 12.05.2006 Ανακοίνωσή της, όταν οι ιδιαιτερότητες ορισμένης υπόθεσης το υπαγορεύουν¹²⁸. Συναφώς, είναι επιτρεπτός ο, κατ' αυτοδέσμευση της Διοίκησης, προσδιορισμός από αυτήν των κριτηρίων που σκοπεύει να εφαρμόσει στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της εξουσίας. Στην ΕΑ εναπόκειται να ακολουθήσει τη μέθοδο υπολογισμού του ύψους του προστίμου με την οποία αυτοδεσμεύτηκε, ενώ επιτρέπεται η απόκλιση από τα ούτως τεθέντα κριτήρια λόγω συντρεχουσών ιδιαίτερων περιστάσεων σε συγκεκριμένη περίπτωση (είτε επί το αυστηρότερο είτε επί το ηπιότερο), απόκλιση ωστόσο που θα πρέπει να δικαιολογείται ειδικώς¹²⁹.
77. Η ΕΑ έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια (εντός του κατά νόμο ανώτατου ορίου) κατά τη συγκεκριμενοποίηση του εκάστοτε επιβληθησομένου προστίμου, προκειμένου να διασφαλίζεται με επάρκεια το αποτρεπτικό του αποτέλεσμα¹³⁰. Πράγματι η αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού προϋποθέτει ότι η εκάστοτε Αρχή Ανταγωνισμού μπορεί οποτεδήποτε να προσαρμόζει το ύψος των προστίμων στις ανάγκες της πολιτικής αυτής¹³¹. Συναφώς, η ανάγκη εξασφάλισης του αρκούντως αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου επιβάλλει την κατάλληλη προσαρμογή του ύψους του, ώστε να λαμβάνεται υπόψη ο επιδιωκόμενος αντίκτυπος στην επιχείρηση στην οποία επιβάλλεται, τούτο δε προκειμένου το πρόστιμο να μην είναι αμελητέο ή υπερβολικά υψηλό, ιδίως σε σχέση με την οικονομική δυνατότητά της, σύμφωνα με τις επιταγές αφενός της εξασφάλισης της αποτελεσματικότητας του προστίμου και αφετέρου της αρχής της αναλογικότητας¹³².

Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

78. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, η ΕΑ δύναται να αποκλίνει από τη γενική μέθοδο υπολογισμού του προστίμου που προβλέπεται στη σχετική Ανακοίνωση, την οποία οφείλει να αιτιολογήσει επαρκώς. Σε περιπτώσεις που συντρέχουν ιδιαίτερες περιστάσεις, όπως π.χ. περιστάσεις οικονομικής κρίσης, που θα δικαιολογούσαν, κατ' εξαίρεση, την αναπροσαρμογή του

¹²⁷ Βλ. ΕΑ 704/2020, παρ. 3 και 43.

¹²⁸ Βλ. από 12.05.2006 Ανακοίνωση ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του Ν. 703/1977, όπως ισχύει, παρ. 21.

¹²⁹ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΑ 2265/2010, σκ. 46, ΔΕΑ 559/2010, σκ. 26, ΔΕΑ 2891/2009, σκ. 29, όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία, και ΕΑ 563/2013, σκ. 372 επ.

¹³⁰ Βλ. από 12.05.2006 Ανακοίνωση ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του Ν. 703/1977, όπως ισχύει, παρ. 2 και 4, καθώς και ΕΑ 563/2013, σκ. 332, υποσ. 607 με παραπομπή σε εθνική και ενωσιακή νομολογία.

¹³¹ Βλ. ΕΑ 563/2013, σκ. 332, υποσ. 608 με παραπομπή σε ενωσιακή νομολογία.

¹³² Βλ. ΓενΔΕΕ της 12.12.2012, T-352/09, Novácke chemické závody a.s. κατά Επιτροπής, σκ. 46 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

επιβαλλόμενου προστίμου επί το ηπιότερον, με παράλληλη διασφάλιση του αναγκαίου αποτρεπτικού χαρακτήρα του, η ΕΑ δύναται να μειώσει περαιτέρω το πρόστιμο.

79. Εν προκειμένω, λαμβάνοντας υπόψη, κατ' εξαίρεση, την υγειονομική και οικονομική κρίση που επήλθε λόγω της πανδημίας του κορονοϊού 2019 που έπληξε, μεταξύ άλλων, και τον κλάδο των ακτοπλοϊκών μεταφορών, κρίνεται σκόπιμη η αναπροσαρμογή του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου της εμπλεκόμενης κοινοπραξίας και η περαιτέρω μείωσή του κατά ποσοστό 30%. Υπογραμμίζεται ότι η κατ' απόκλιση από τα τεθέντα κριτήρια αναπροσαρμογή αυτή του επιβαλλόμενου προστίμου επί το ηπιότερον είναι μεν ουσιαστική, δεν θίγει, ωστόσο, τον αναγκαίο αποτρεπτικό χαρακτήρα του, ενώ παράλληλα διασφαλίζει ότι το τελικό ύψος του διαμορφώνεται – παρά τη μείωση εξαιρετικού χαρακτήρα – σε επίπεδα που συνάδουν με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της διαπιστωθείσας παράβασης, βάσει της κείμενης πρακτικής και νομολογίας σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο.

VII.2 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΠΛΟΙΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

VII.2..1 Ο προσδιορισμός της βάσης του προστίμου

80. Ως βάση για τον υπολογισμό του προτεινόμενου προστίμου ως προς την παράβαση της Kerkyra Lines λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε κατ' έτος το εμπλεκόμενο μέρος στη σχετική αγορά κατά τη διάρκεια της παράβασης, όπως αυτή αναλύεται ανωτέρω. Συνεπώς, η βάση υπολογισμού του προστίμου σε ευρώ έχει ως εξής:

Πίνακας 4: Βάση υπολογισμού του προστίμου για την KERYRA LINES

Εμπλεκόμενο μέρος KERKYRA LINES	Κύκλος εργασιών σχετικής αγοράς	Βάση υπολογισμού προστίμου
Έτος 2019	[...]	[...] ¹³³
Έτος 2020	[...]	[...] ¹³⁴
ΣΥΝΟΛΟ	[...]	[...]

VII.2..2 Εφαρμογή των κριτηρίων για τον καθορισμό του προστίμου

81. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, συνεκτιμώνται μια σειρά από παράγοντες που σχετίζονται, πρωτίστως, με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης. Εν προκειμένω, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτουν τα ακόλουθα:

Σοβαρότητα των παραβάσεων

82. Σχετικά με την σοβαρότητα της διαπιστούμενης εν προκειμένω παράβασης της Kerkyra Lines, όπως αυτή περιγράφεται στην ενότ. VI σημειώνονται τα ακόλουθα:

¹³³ Η παράβαση αφορά όλο το έτος.

¹³⁴ Η παράβαση αφορά 7 μήνες (Ιαν.-Ιούλ. 2020).

83. Ως προς το είδος της παράβασης, η Kerkyra Lines προέβη σε οριζόντια συμφωνία με αντικείμενο τον καθορισμό τιμών και την κατανομή της αγοράς (δρομολογίων). Οριζόντιες συμπράξεις που ενέχουν καθορισμό τιμών και κατανομή αγορών συνιστούν σοβαρούς εξ αντικειμένου περιορισμούς του ανταγωνισμού. Αναφορικά με τον πραγματικό (ή δυνητικό) αντίκτυπο στην αγορά, θεωρείται ότι ο διαπιστωθείς εξ αντικειμένου περιορισμός του ανταγωνισμού ιδιαίτερης σοβαρότητας (καθορισμός τιμών και κατανομή αγορών) έχει μεν από τη φύση του αντίκτυπο στην αγορά, η οποία, ωστόσο, αφορά σε μία αγορά περιορισμένης γεωγραφικής έκτασης - την πορθμειακή σύνδεση Ηγουμενίτσα – Κέρκυρα – Ηγουμενίτσα. Επιπλέον, από τα στοιχεία του φακέλου δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί το εύρος του οικονομικού οφέλους που αποκόμισε ή επιδίωξε να αποκομίσει η εμπλεκόμενη επιχείρηση. Επισημαίνεται, ακόμα, ως προς την κατανομή αγορών, ότι το νομοθετικό πλαίσιο προβλέπει, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, κατάρτιση δρομολογίων από κοινού, βάσει συμφωνίας μεταξύ των ανταγωνιστριών επιχειρήσεων¹³⁵. Ενώ η Kerkyra Lines στην ΠΔΔ της αναφέρει¹³⁶ ότι η διαπιστωθείσα παράβαση τελέστηκε, εν μέρει, από αμέλεια δεδομένου ότι, δυνάμει του νομοθετικού πλαισίου, οι ναυτικές κοινοπραξίες έρχονταν συχνά σε επαφή για την από κοινού κατάρτιση δρομολογίων (με τη μεσολάβηση του Λιμεναρχείου/Υπουργείου), με αποτέλεσμα να μην είναι άμεσα αντιληπτός από την κοινοπραξία ο μη θεμιτός χαρακτήρας της από κοινού κατανομής των δρομολογίων. Σε σχέση με το βάρος της επιχείρησης στην αγορά, η Kerkyra Lines κατέχει την πρώτη θέση στη σχετική αγορά¹³⁷. Τέλος η συμπράττουσα επιχείρηση συμμετείχε άμεσα στην υπό κρίση σύμπραξη, κατά τα αναφερόμενα στην ενότητα VI.

Διάρκεια των παραβάσεων

84. Η διάρκεια της παράβασης είναι από 24.01.2019 έως 09.07.2020. Ως έναρξη της παράβασης θεωρείται η ημερομηνία του εγγράφου που βρέθηκε στο γραφείο του Αθ. Κουλούρη και ως λήξη η ημερομηνία της διενέργειας του επιτόπιου ελέγχου από τη ΓΔΑ.

VII.2..3 Υπολογισμός του προστίμου

Υπολογισμός Βασικού Προστίμου

85. Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια, το βασικό ποσοστό προστίμου για τη διαπιστωθείσα κατά τα ανωτέρω παράβαση προσδιορίζεται σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 5: Βασικό ποσό προστίμου για την Kerkyra Lines

Εμπλεκόμενο μέρος / KERKYRA LINES	Βάση υπολογισμού προστίμου	Ποσοστό προστίμου	Βασικό ποσό προστίμου
Έτη 2019-2020	[...]	[...]	[...]

Εφαρμογή Ανώτατου Ορίου 10%

¹³⁵ Βλ. ενότητα III.1 ανωτέρω.

¹³⁶ Βλ. σχετικώς την παρ. Α. 10) της ΠΔΔ.

¹³⁷ Βάσει των καταθέσεων των Αθ. Κουλούρη και Απ. Σουλιώτη ενώπιον της ΓΔΑ, [...]. Βάσει των κύκλων εργασιών του 2020, τα ποσοστά των μεριδίων αγοράς φαίνεται να διατηρούνται.

86. Εν προκειμένω, μετά την αναπροσαρμογή με βάση το κατά νόμο ανώτατο όριο προστίμου (10%), το πρόστιμο για την προαναφερθείσα παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 διαμορφώνεται ως εξής:

Πίνακας 6: Ποσό προστίμου για την Kerkyra Lines μετά την εφαρμογή του 10%

Εμπλεκόμενο μέρος / KERKYRA LINES	Συνολικός κ.ε. τελευταίου έτους παράβασης	Ανώτατο όριο (10%)	Ποσό προστίμου μετά την εφαρμογή του ανώτατου ορίου
Έτη 2019-2020	[...] (κ.ε. έτους 2020)	[...]	[...]

Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

Με βάση τα προεκτεθέντα, κρίνεται σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικώς προστίμου κατά 30% λόγω της υγειονομικής και οικονομικής κρίσης. Συνεπώς μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου κατά τα ανωτέρω, το ύψος του προστίμου για την Kerkyra Lines διαμορφώνεται ως εξής:

Πίνακας 7: Ποσό προστίμου για την Kerkyra Lines μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

Εμπλεκόμενο μέρος / KERKYRA LINES	Ποσό προστίμου μετά την εφαρμογή του ανώτατου ορίου	Ποσοστό κατ' εξαίρεση μείωσης	Ποσό προστίμου μετά την κατ' εξαίρεση μείωση
Έτη 2019-2020	[...]	30%	[...]

Εφαρμογή διαδικασίας διευθέτησης διαφορών ως προς τη μείωση του προστίμου

87. Εν προκειμένω, εφόσον εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης εκάστη εμπλεκόμενη επιβεβαίωσε με σχετική δήλωσή της, ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι τούτη απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε, προτείνεται η μείωση του τελικού ποσού του προστίμου κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας¹³⁸. Ως εκ τούτου, τα τελικά προτεινόμενα πρόστιμα για την κοινοπραξία Kerkyra Lines διαμορφώνονται ως ακολούθως:

Πίνακας 8: Τελικό ποσό προστίμου για την Kerkyra Lines μετά τη μείωση κατ' εφαρμογή της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών

Εμπλεκόμενο μέρος / KERKYRA LINES	Ποσό προστίμου μετά την κατ' εξαίρεση μείωση	Ποσοστό μείωσης λόγω διευθέτησης	Ποσό προστίμου μετά τη μείωση λόγω διευθέτησης 15%
Έτη 2019-2020	[...]	15%	189.972

¹³⁸ Βλ. ΕΑ 704/2020 παρ. 37.

**VII.3 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΠΛΟΙΩΝ
ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ – ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΠΑΞΩΝ**

VII.3.1 Ο προσδιορισμός της βάσης του προστίμου

88. Ως βάση για τον υπολογισμό του προτεινόμενου προστίμου ως προς την παράβαση της Kerkyra Seaways λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε κατ' έτος το εμπλεκόμενο μέρος στη σχετική αγορά κατά τη διάρκεια της παράβασης, όπως αυτή αναλύεται ανωτέρω. Συνεπώς, η βάση υπολογισμού του προστίμου σε ευρώ έχει ως εξής:

Πίνακας 9: Βάση υπολογισμού του προστίμου για την Kerkyra Seaways

Εμπλεκόμενο μέρος / KERKYRA SEAWAYS	Κύκλος εργασιών σχετικής αγοράς	Βάση υπολογισμού προστίμου
Έτος 2019	[...]	[...] ¹³⁹
Έτος 2020	[...]	[...] ¹⁴⁰
ΣΥΝΟΛΟ	[...]	[...]

VII.3.2 Εφαρμογή των κριτηρίων για τον καθορισμό του προστίμου

89. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, συνεκτιμώνται μια σειρά από παράγοντες που σχετίζονται, πρωτίστως, με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης. Εν προκειμένω, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτουν τα ακόλουθα:

Σοβαρότητα των παραβάσεων

90. Σχετικά με τη σοβαρότητα της διαπιστούμενης εν προκειμένω παράβασης της, όπως αυτή περιγράφεται στην ενότ. VI.1 σημειώνονται τα ακόλουθα:
91. Ως προς το είδος της παράβασης, η Kerkyra Seaways προέβη σε οριζόντια συμφωνία με αντικείμενο τον καθορισμό τιμών και την κατανομή της αγοράς (δρομολογίων). Οριζόντιες συμπράξεις που ενέχουν καθορισμό τιμών και κατανομή αγορών συνιστούν σοβαρούς εξ αντικειμένου περιορισμούς του ανταγωνισμού. Αναφορικά με τον πραγματικό (ή δυνητικό) αντίκτυπο στην αγορά, θεωρείται ότι ο διαπιστωθείς εξ αντικειμένου περιορισμός του ανταγωνισμού ιδιαίτερης σοβαρότητας (καθορισμός τιμών και κατανομή αγορών) έχει μεν από τη φύση του αντίκτυπο στην αγορά, η οποία, ωστόσο, αφορά σε μία αγορά με περιορισμένη γεωγραφική έκταση - την πορθμειακή σύνδεση Ηγουμενίτσα – Κέρκυρα – Ηγουμενίτσα. Επιπλέον, από τα στοιχεία του φακέλου δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί το εύρος του οικονομικού οφέλους που αποκόμισε ή επιδίωξε να αποκομίσει η εμπλεκόμενη επιχείρηση. Επισημαίνεται, ακόμα, ως προς την κατανομή αγορών, ότι το νομοθετικό πλαίσιο προβλέπει, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, κατάρτιση δρομολογίων από κοινού, βάσει συμφωνίας μεταξύ των ανταγωνιστριών

¹³⁹ Η παράβαση αφορά όλο το έτος.

¹⁴⁰ Η παράβαση αφορά 7 μήνες (Ιαν.-Ιούλ. 2020).

επιχειρήσεων^{141,142}. Σε σχέση με το βάρος της επιχείρησης στην αγορά, η Kerkyra Seaways κατέχει τη δεύτερη θέση στην αγορά¹⁴³. Τέλος η συμπράττουσα επιχείρηση συμμετείχε άμεσα στην υπό κρίση σύμπραξη, κατά τα αναφερόμενα στην ενότ. VI.1.

Διάρκεια των παραβάσεων

92. Η διάρκεια της παράβασης ορίζεται από 24.01.2019 έως 09.07.2020. Ως έναρξη της παράβασης θεωρείται η ημερομηνία του εγγράφου που βρέθηκε στο γραφείο του Αθ. Κουλούρη και ως λήξη η ημερομηνία της διενέργειας του επιτόπιου ελέγχου από τη ΓΔΑ.

VII.3.3 Υπολογισμός του προστίμου

Υπολογισμός Βασικού Προστίμου

93. Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια το βασικό ποσοστό προστίμου για τη διαπιστωθείσα κατά τα ανωτέρω παράβαση προσδιορίζεται σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 10: Βασικό ποσό προστίμου για την Kerkyra Seaways

Εμπλεκόμενο μέρος / KERKYRA SEAWAYS	Βάση υπολογισμού προστίμου	Ποσοστό προστίμου	Βασικό ποσό προστίμου
Έτη 2019-2020	[...]	[...]	[...]

Εφαρμογή Ανώτατου Ορίου 10%

94. Εν προκειμένω, μετά την αναπροσαρμογή με βάση το κατά νόμο ανώτατο όριο προστίμου (10%), το πρόστιμο για την προαναφερθείσα παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 διαμορφώνονται ως εξής:

Πίνακας 11: Ποσό προστίμου για την Kerkyra Seaways μετά την εφαρμογή του 10%

Εμπλεκόμενο μέρος / KERKYRA SEAWAYS	Συνολικός κ.ε. τελευταίου έτους παράβασης	Ανώτατο όριο (10%)	Ποσό προστίμου μετά την εφαρμογή του ανώτατου ορίου
Έτη 2019-2020	[...]	[...]	[...]

¹⁴¹ Βλ. ενότητα III.1 ανωτέρω.

¹⁴² Η Kerkyra Seaways αναφέρει, στην παρ. Α. 8. της ΠΔΔ, ότι η διαπιστωθείσα παράβαση τελέστηκε, εν μέρει, από αμέλεια δεδομένου ότι, δυνάμει του νομοθετικού πλαισίου, οι ναυτικές κοινοπραξίες έρχονται συχνά σε επαφή για την από κοινού κατάρτιση δρομολογίων (με τη μεσολάβηση του λιμεναρχείου/Υπουργείου), με αποτέλεσμα να μην είναι άμεσα αντιληπτός από την κοινοπραξία ο μη θεμιτός χαρακτήρας της από κοινού κατανομής των δρομολογίων.

¹⁴³ Βάσει των καταθέσεων των Αθ. Κουλούρη και Απ. Σουλιώτη, το 2019 [...]. Βάσει των κύκλων εργασιών του 2020, τα ποσοστά των μεριδίων αγοράς φαίνεται να διατηρούνται.

Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

95. Με βάση τα προεκτεθέντα, κρίνεται σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικού προστίμου κατά 30% λόγω της υγειονομικής και οικονομικής κρίσης. Συνεπώς μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου κατά τα ανωτέρω, το ύψος του προστίμου για την Kerkyra Seaways διαμορφώνεται ως εξής:

Πίνακας 12: Ποσό προστίμου για την Kerkyra Seaways μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

Εμπλεκόμενο μέρος / KERKYRA SEAWAYS	Ποσό προστίμου μετά την εφαρμογή του ανώτατου ορίου	Ποσοστό κατ' εξαίρεση μείωσης	Ποσό προστίμου μετά την κατ' εξαίρεση μείωση
Έτη 2019-2020	[...]	30%	[...]

Εφαρμογή διαδικασίας διευθέτησης διαφορών ως προς τη μείωση του προστίμου

96. Εν προκειμένω, εφόσον εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης εκάστη εμπλεκόμενη επιβεβαίωσε με σχετική δήλωσή της, ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι τούτη απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε, προτείνεται η μείωση του τελικού ποσού του προστίμου κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας¹⁴⁴. Ως εκ τούτου, τα τελικά προτεινόμενα πρόστιμα για την κοινοπραξία Kerkyra Seaways διαμορφώνονται ως ακολούθως:

Πίνακας 13: Τελικό ποσό προστίμου για την Kerkyra Seaways μετά τη μείωση κατ' εφαρμογή της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών

Εμπλεκόμενο μέρος / KERKYRA SEAWAYS	Ποσό προστίμου μετά την κατ' εξαίρεση μείωση	Ποσοστό μείωσης λόγω διευθέτησης	Ποσό προστίμου μετά τη μείωση λόγω διευθέτησης 15%
Έτη 2019-2020	[...]	15%	134.892

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού, αποφάσισε ομοφώνως, σε φανερή ψηφοφορία τα ακόλουθα δυνάμει της παρ. 35 της υπ' αρ. 704/2020 Απόφασης της Ολομέλειας της ΕΑ:

Την αποδοχή, σύμφωνα με το ανωτέρω σκεπτικό, των ως άνω αναφερομένων Προτάσεων Διευθέτησης Διαφοράς που υπεβλήθησαν από τις επιχειρήσεις: 1) ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΠΛΟΙΩΝ

¹⁴⁴ Βλ. ΕΑ 704/2020 παρ. 37.

ΚΕΡΚΥΡΑΣ, και 2) ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΠΛΟΙΩΝ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ - ΚΕΡΚΥΡΑΣ – ΠΑΞΩΝ, κατά την ως άνω απλοποιημένη διαδικασία, ενώ,

Διαπιστώνει ότι οι ως άνω κοινοπραξίες παραβίασαν σύμφωνα με τα εκτεθέντα στο ως άνω σκεπτικό το άρθρο 1 του Ν. 3959/2011 λόγω της συμμετοχής τους σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικά, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών, περιγράφησαν ανωτέρω.

Υποχρεώνει τις προαναφερόμενες επιχειρήσεις να παύσουν, εφόσον δεν το έχουν ήδη πράξει, και να παραλείπουν στο μέλλον τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011.

Επιβάλλει τα πρόστιμα που αναλύθηκαν ανωτέρω για την τέλεση της διαπιστωθείσας στο ως άνω σκεπτικό παράβασης του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011, ήτοι ποσού **189.972 ευρώ για την ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΠΛΟΙΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ και ποσού 134.892 ευρώ για την ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΠΛΟΙΩΝ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ - ΚΕΡΚΥΡΑΣ – ΠΑΞΩΝ.**

Η απόφαση εκδόθηκε την **28^η Δεκεμβρίου 2021.**

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ. 1 του Ν. 3959/2011.

Ο Συντάκτης της Απόφασης

Ο Πρόεδρος

Ιωάννης Στεφάτος

Ιωάννης Λιανός

Η Γραμματέας

Ηλιάνα Κούτρα